

Doslej okoli 1000 milijard za južne predele Ali je uspela politika za gospodarsko-socialno povzdigo Južne Italije?

Vprašanje gospodarsko-socialnega izenačenja južnih predelov Italije s severnimi pravzaprav ni novo in je bilo postavljeno že kmalu po samem nastanku države, toda šele po vojni so ga italijanski politiki in gospodarstveniki pričeli dosegati bolj sistematično. Bolj dobleni okvir mu je dal finančni minister Vanoni konec l. 1954, ko ga je vključil v svoj 10-letni gospodarski načrt za razdobje 1955-1965.

Kn vendar se giblje

Tudi uradno poročilo o zaključkih med obiskom jugoslovanskega zunanjega ministra Koče Popovića v Rimu ne predstavlja v vrsti poročil o podobnih sestankih med državniki po svetu nikakšne izjeme in lahko ga navajamo kot dokaz, da uradna poročila o sestankih in obiskih ministrov ne povedo mnogo.

Zato je zgrešeno soditi dosežke jugoslovanskega državnika v Rimu glede neresenih vprašanj, ki zadevajo Slovence v Italiji, na podlagi uradnega poročila, kakor to delajo mnogi izmed nas in se vdajajo pesimizmu. Uradna poročila so vselej previdna, zato so splošna in ne grede v podrobnosti. Prav zaradi tega je neobveščeni javnosti težko doznati, kaj se dejansko skriva stvarnega za njimi. Več kakor iz samega uradnega poročila o podobnih sestankih lahko sklepamo iz ozračja, v katerem so se državniki pogovarjali. In vsa poročila častnikov se strinjajo v tem, da je bilo ozračje v Rimu prijateljsko in celo priprosnico. Poleg tega so ministri — tako tudi sam Koča Popović ob svojem povratku v Beograd — v svojih izjavah naglasili, da so v dosežki rimskih razgovorov zadovoljni.

Pri presojanju rezultatov Popovićevega obiska v Rimu z našega vidika, to je z gledišč narodne skupine, ki nestrpno že leta in leta čaka na rešitev mnogih svojih vprašanj življenjske važnosti, ni smemo prezehtevati dejstva, da gre šele za prve stike med državniki, ki so bili, kakor smo že naglasili v zadnji številki »Gospodarstva«, v zadnji vojni v nasprotnih taborih, v katerih sta Italija in Jugoslavija ostali vse do leta 1954 zaradi tržaškega vprašanja. Če je bilo tržaško vprašanje tako važno, da ju je delilo toliko let, mora biti vprašanje dokončne ureditve položaja naše narodne skupine, ki je pravzaprav eno izmed sestavnih delov iste skupine.

Sicer je v uradnem poročilu, ki daje jasni podatek o tistem, kar se je včasih o sodenju med obema državama in naglašalo potrebo po nadaljnjih ugotovitvah gospodarskih stikov, izrecno rečeno da se predstavniki Italije in Jugoslavije strinjajo v tem, da bi manjšine postale »činitelji zблиžanja«, in da je treba z novimi ukrepi izvršiti obstoječe mednarodne obveze (londonski sporazum in mirovna pogodba) ter ustavne določbe, da se tako ugodno rešijo še odprta vprašanja glede manjšin. V Rimu je bil tudi podpisani kulturni sporazum, katerega vsebina sicer še ni bila objavljena, a verjetno zadeva tudi naša kulturna vprašanja.

Čeprav trenutno naša javnost še ne vidi v rezultatih rimskih pogovorov očitljivih dosežkov za našo stvar in nimamo vpogleda za diplomatske kulise, lahko trdimo, da je rimsko potovanje državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popovića prav gotovo mnogo pripomožilo tudi k dozevevanju naših zadev. Če so poročila italijanskega tiska točno, je med Popovićevim obiskom dozorelo končno tudi vprašanje ratifikacije londonskega sporazuma s strani Italije. Ni dvoma, da bo o teh naših zadevah sodelovanja tudi med napovedanim obiskom italijanskega ministra za zunanje zadeve Segnija v Beogradu, kamor je Segnija povabil Koča Popović.

Vse našo željo seveda povsem konkretna vprašanja, kakor vprašanja dokončne uzakonitve naših sol, ureditve položaja naših tolnikov, nameščanja naših ljudi v javne službe, priznanja dvojezičnosti, nostrifikacije jugoslovanskih diplom, razlaševanja naše zemlje itd. Vse to so problemi, ki čakajo še na rešitev, toda nikakor ne prezirimo ugodnih znamenj na nebu za reševanje manjšinskih zadev, ki so prav tako važna, čeprav so še visoko nad nami. Za nas je neprecenljivega pomena dejstvo, da posveča svet vedno večjo pozornost narodnostnim vprašanjem, ker se zaveda njihove vloge pri naporih za mednarodno pomirjenje, in da s tega vidika gledajo državniki tudi na manjšinsko vprašanje. Nikakor ni bilo slučajno, da je Koča Popović pred odhodom v Rim naglasil važnost pravilne rešitve manjšinskih zadev. (Ta izjava je zbudila pozornost tudi sodelavcev velikih listov, kakor na primer rimskega dopisnika »Neue Zürcher Zeitung«, ki poudarja, da posveča jugoslovanska politika manjšinskemu vprašanju veliko pozornosti.)

Prijateljsko ozračje med sosednima državama in spoznanje državnikov, da je treba manjšinsko vprašanje resno obravnavati in rešiti, kakor ideje o enakopravnosti vsakega človeka, pa naj bo črne ali bele polti — vsa ta dejstva so nam porok, da se tudi Slovencev v Italiji obeta boljše časi.

Zavedati pa se tudi moramo, da nas vse obilje, obveze, mednarodni dogovori in zakoni ne bodo rešili, ako samo klonemo in ne zavijamo nise rokavov, zavajajoč se bolj svojih pravic, za katere se moramo boriti pod vseh možnih možnosti, ki nam jih dovoljuje ustava.

skega načrta je bil ustanovljen Sklad za gospodarski razvoj Juge ali uradno »Cassa per il Mezzogiorno«, v katero se stekajo državne dotacije in posojila iz tujine, namenjena gospodarski obnovi in napredku južnih predelov Italije. Pojem »Jug« (Mezzogiorno) zajema pet južnih italijanskih dežel in dva velika otoka, in sicer Sicilijo in Sardinijo. V južnih predelih je naseljenih okoli 19 milijonov prebivalcev, ki predstavljajo 38% vsega italijanskega prebivalstva. Ze sam ta podatek nam označuje obsežnost in pomen, ki ga predstavlja gospodarska zaostalost tako obsežnih predelov za gospodarstvo vse Italije.

Veliko pozornost italijanskih gospodarstvenikov je zbudila razprava gospe Vere Lutz o tem vprašanju v angleškem časopisu »Lloyd's Bank Review«, ki jo je ponatisnil v eni izmed svojih zadnjih številki »Mondo Economico«, ker je znano, da se je ta publikacija z vsvo vnmno posvetila proučevanju italijanskih gospodarskih razmer.

Pozornost zasluži tudi študija Marije Ambrožič-Počkar, ki jo je izdal Institut za mednarodno politiko in gospodarstvo v Beogradu. Prav gotovo ni slučajno, da je ta institut izdal to študijo. Znan je namreč, da se v Jugoslaviji zelo zanimajo za vprašanje gospodarske vskladitve južnih predelov Italije s severnimi po vsej verjetnosti iz dveh razlogov: Z ene strani se tudi v Jugoslaviji postavlja podobno vprašanje, to je vprašanje gospodarsko-socialnega izenačenja posameznih republik oziroma dežel, ki so gospodarsko zaostale za drugimi, kakor na primer Makedonija ali Kosovo in Metohija, s Slovenijo; gospodarsko-socialno raven prav teh dežel vzporedamo že zaradi same zemljepisne analogije z vprašanjem Sever-Jug, ki se postavlja v Italiji. Z druge strani pa se Jugoslavija zanima za vprašanje gospodarsko-socialnega izenačenja med Severom in Jugom v Italiji, ker računa, da bi se dali navezati tesnejši gospodarski stiki prav z južnimi predeli Italije, ki prihajajo v poštev kot širši trg za jugoslovanske proizvode, zlasti industrijske.

Ni lahko odgovoriti na vprašanje, kaj vse je bilo storjenega za gospodarsko podvigo južnih predelov Italije, se teže pa na vprašanje, ali je bila pot, ki jo je Italija ubrala za reševanje tega vprašanja pravilna ali ne. Kakor v sešel pri vsakem važnem gospodarskem vprašanju, ki je poleg vsega tudi zamotano kakor prav to, se mneneja politikov in gospodarstvenikov delijo. Mi bomo samo navedli nekaj bistvenjših podatkov iz omenjenih dveh razprav, ki utegnejo zanimati naše bralce.

Po dosedanjih proračunih bo Sklad za gospodarski razvoj Juge lahko potrošil čez 2000 milijard lir, to je približno 4% vseh investicij v Italiji. Mednarodna banka za obnovo in razvoj je z velikimi posojili, ki dosežejo skupno 200 milijonov dolarjev, priskočila na pomoč Skladu za gospodarski razvoj Juge. Investicije sklada so v devetih letih, to je do konca lanskega leta znašale skoraj 1000 milijard lir; skoraj polovico tega denarja je bilo vloženega v kmetijstvo, ostali denar pa v industrijo in javne naprave. Mnogo denarja je bilo vloženega za zboljšanje prometnih železnic; zgrajenih je bilo 1500 km novih cest in zboljšanih 11.000 km. Vodo je dobilo čez 4 milijone ljudi. Država je poleg tega pomagala južnim krajem z vrsto davčnih olajšav.

Gospa Vere Lutz je mnenja, da po sedanjih poti ne bo mogoče doseči glavnega smotra, ki si ga je postavil Vanoni s svojim načrtom, to je dvakratno povečanje dohodka v južnih predelih v primeri z dohodom na severu. Tako naj bi se sedanja velika razlika v dohodku med Severom in Jugom v 10 letih dvakrat zmanjšala. Z izvajanjem Vanoničevega načrta v južnih predelih ne gre v tem smotru, da bi do leta 1965 dosegli ta rezultat. Razdaja med Severom in Jugom glede na

rodnega dohodka ostaja pravzaprav neizpremenjena, ker napreduje tudi Sever. Da ni bil dosežen ta rezultat, je več vzrokov. Tako ni na jugu dovolj usposobljene delovne sile. Prav tako ne kažejo zasebna podjetja dovolj pobude. Zato čedalje bolj prodira misel, da bi morala država z neposrednimi posegi, to je preko državnih holdingov IRI in ENI v bodoče pospešiti gospodarski razvoj Juge. Tako omenjamo med velikimi načrti železarnice, ki jo gradi IRI blizu Taranta, pa tudi petrolejsko-kemični kombinat, ki ga gradi ENI blizu petrolejskih vrelcev Gela na Siciliji.

Kaže, da je bila storjena velika napaka že s tem, da so tisti, ki so delili kredite računali, da je dovolj, da v nekem predelu naložijo več kapitala, ako ga hočejo gospodarsko dvigniti. Prav ta poskus s pospešitvijo gospodarskega razvoja v južnih predelih Italije je pokazal, da niso vsi predeli za industrializacijo enako pripravljeni. Določeno industrijo je treba graditi na primernem mestu in kraju. Pri tem igrajo važno vlogo zemljepisne, gospodarske in socialne okoliščine. Kakor rečeno, je potrebna v prvi vrsti kvalificirana delovna sila. Važne so razdaja do surovinskih središč, pa tudi do trga. Iz teh razlogov branijo nekateri italijanski gospodarstveniki gledišče, da bi morda kazalo industrijsko šele bolj razviti n. pr. Turin, Milan, Genova, kamor prihaja delovna sila z juga, ki s svojim zasluikom v tem predelu pomaga pri dvigavanju življenjske ravni tudi v južnih krajih.

Marija Ambrožič-Počkar meni v svojem sintetičnem zaključku, da so bile investicije v južnih predelih Italije šele preničke v razmerju z vsemi investicijami v državi, da bi se lahko vzpostavilo ravnovesje na trgu na višji ravni. Pri vseh naporih v zadnjih letih, ki so bili vloženi v gospodarstvo Juge, je bil napredek v južnih predelih komaj za malenkost hitrejši kakor v severnih predelih Italije. Absolutne razlike v času gospodarskega razvoja Severa in Juge so se celo povečale. Izkušnja s pospešitvijo gospodarskega razvoja v južnih predelih Italije je pokazala, da je bila zgrešena politika neposrednega javnega investiranja v kmetijstvo in takomenovano družbeno »infrastrukturo« (to je investicije za zboljšanje prometnih železnic, cest, železnic, vodovodov, kanalizacije, s čimer naj bi se ustvarili pogoji za industrializacijo). To napako so sprevideli tudi italijanski gospodarstveniki ter pričeli leta 1953 vlagati več denarja neposredno v industrijo. Čeprav ni Vanoničev načrt glede vladne politike nasproti osrednjim gospodarskim vprašanjem (za vso Italijo) dovolj točen, so vendar Vanoničeve določbe glede ukrepov, potrebnih za gospodarski uspeh Juge dovolj jasne in temeljitne, da bi bili z njihovim temeljitijim uvajanjem lahko dosegli boljše rezultate. Gospa Marija Ambrožič-Počkar prihaja celo do zaključka, da je nepravilna uporaba sredstev, ki so bila na razpoložajo za pospešitev gospodarskega razvoja na jugu, ojačala težnje, ki se zožerjavljajo gospodarskemu napredku južnih predelov Italije. Kljub temu bo zaradi vprašanj, ki bo nastopila začetki gospodarskega zaostajanja Juge, zahtevala, da se poisejho bolj učinkovite metode za poseg, da se ta vprašanja rešijo.

Marija Ambrožič-Počkar: Problem ekonomskog podizanja nerazvijenih područja Južne Italije. Izdaje Instituta za mednarodno politiku i privredno - Beograd.

IZVOZ LEŠA ZA PAPIRNICE IZ FINSKE

Naiveč leša za izdelavo papirja je letos na Finskem kupila Francija (830 tisoč kub. m). Sledile so po vrsti Norveška (791.000), Švedska (654.000) itd. Jamskega leša je kupila največ Zahodna Nemčija (557.000 kub. m), nato Velika Britanija (500.000) itd.

II. IZREDEN RAZMAH NEMŠKE MORNARICE

Hamburg ima ob ustju Labe največje nemško pristanišče. Če se pelješ ob reki, vidiš na obeh straneh ladjedelnic in doke, v katerih nihajo in dan popravljajo stare in gradijo nove ladje. Reki so mi, da je tonazna nemškega trgovskega ladjevja 1945 12-krat večja, kot je bila leta 1949. Konec 1949 je Zahodna Nemčija imela 1423 trgovinskih ladij s 303.880 BRT, v začetku letošnjega leta pa jih je bilo 2740 s 4.733.799 BRT. Samo lanskega leta je bilo zgrajenih 233 pomorskih ladij z 1.251,293 BRT ter 147 rečnih ladij s 126.622 BRT. Letos se je gradnja nadaljevala še hitreje. Tako razpolaga nemško trgovinska mornarica danes že z nad 6 milijoni BRT. Posadke štejejo okoli 55.000 mlaj. Trgovinska mornarica je obnovila skoraj vse svoje stare proge s svetovnimi pristanišči.

Okoli 45% vsega nemškega pomorskega prometa gre čez Hamburg, okoli 24% čez Bremen, ostane pa čez Emden, Lübeck in druge nemške luke. Okoli 40% ladij, ki prista gajo v zahodnonemških lukah, je registriranih v Zvezni republik, sledijo jim angleške ladje z 9% itd. Posebno ugodno se za pomorski promet izražajo dejstva, da so vse reke, ki se iztekaajo v Severno in Vzhodno morje, plovne daleč v notranjost. Skupna plovna dolžina reč znaša 2.703 milj. od česar odpade samo na Ren 443 milj. Prevoz blaga po rečni poti je znašal lani blizu 215 milijonov ton. Da se pomorstvo ugodno razvija, opaziš predvsem, če se pelješ z izletniško ladjo po Labi proti morju; šele po dolgi vožnji pustiš za seboj ladjedelnice in doke.

Potrošnja petrolejskih proizvodov v Italiji

Poseben odbor pri ministrstvu za industrijo je pripravil pregled o potrošnji petrolejskih proizvodov na notranjem trgu v letih 1960, 1961 in 1965. Podatki so zanimivi, zato objavljamo zadevno razpredelnico (navedeni podatki so v tisočih ton):

Proizvod	1960	1961	1965
Bencin za letala	40	40	30
Bencin za avto	2.500	2.800	4.150
Petrolej	160	163	190
Gorivo turbo	180	200	280
Nafta	2.015	2.180	3.020
Nafta za kmetijstvo	510	535	650
Nafta za mornar.	190	192	200
Gorilno olje	11.000	12.800	18.400
Mazalno olje	210	230	300
Asfalt	600	650	850
Utekočjen plin	680	730	900
Belo olje	22	23	27
Terpentin	21	22	24
Parafin, vazelin	28	28	30
Drugi proizvodi	350	441	1.195
Skupaj	18.506	21.034	30.246

Zahodnonemška kompromisna granata

Iz topa nemške socialistične stranke (SPD) je bila na zadnjem kongresu v mestu Hannoveru izstrljena protitrditve Karske zvezne demokratske zveze (CDU), ki ji poveljuje sedajni zahodnonemški kancler Dr. Adenauer »kompromisna granata«.

Nemški karikaturlist je ni pognal do obzidja nasprotnega tabora, češ da je socialistična stranka pripravljena na kompromis. V resnici je dr. Willy Brandt, zupan zahodnega Berlina in kandidat za niško kanclerja (imnisto gradnega predsednika) v bodoči zahodnonemški vladi, v svojem programatičnem govoru ponudil dr. Adenauerju kompromis. Po njegovem mnenju je treba v nemško politično življenje vnesti več svežine, jasnosti in nov-zne borbenosti.

radi pogajanj s tujino za sklenitev dokonega miru, kakor je Avstrija uspešno delala v tem pogledu prav zato, ker je imela koalicijsko vlado obeh največjih strank. Dr. Brandt je izjavil, da mora bodoča zahodnonemška zunanja politika ostati zakonitena na podlagi, s katere jo je zahodnonemška vlada vodila doslej in da mora Nemčija spoštovati obveze, ki jih je prevzela kot član Atlantske zveze (NATO). Socialistična stranka ne nasprotuje obožrtovi nemške vojske z atomskim orožjem.

Sovjetski gospodarski načrt presežen

Sovjetski osrednji statistični zavod je objavil podatke o razvoju proizvodnje v prvih devetih mesecih leta 1960. Po teh podatkih je proizvodnja presežala gospodarski načrt za vsa država.

Industrijska proizvodnja se je zlasti dvignila v drugem in tretjem mesecu, ter tako pripomogla, da je proizvodnja v vseh devetih mesecih presežala za 3% raven, ki je bila prvotno določena v državnem gospodarskem načrtu. Industrijska proizvodnja je bila v prvih devetih mesecih tega leta za 10% večja kakor v istem razdobju lanskega leta. Prebri- te, kaj je znašal v vrednosti 100 milijard rubljev (10 milijard dolarjev). Vseh 15 sovjetskih republik je s svojimi proizvodnjskimi dosežki doseglo gospodarskega načrta.

Navajamo podatke, za koliko je proizvodnja posameznih proizvodov presežala prvotno določeni gospodar-

ski načrt, in sicer na podlagi statističnega biltena Združenih narodov. V oklepaju je navedena proizvodnja v prvih devetih mesecih v letu 1959. Lito železo za 2,9 milijona ton (32,4 milijona ton); jeklo 4 mil. ton (45,3 milijona ton), valjani proizvodi 3 milijone ton; premog (všetvi lignit) 6,7 milijona ton (37,7 mil. ton); petrolej 13 milijonov ton (99,9 mil. ton); industrijski plin za 7,4 milijarde kub. metrov; povečala se je tudi proizvodnja bakra, aluminija, svina, cinka, cina in niklja.

LETINA NI BILA POSEBNO DOBRA
Glavni tajnik sovjetske komunistične stranke prof. R. Kozlov je nedavno spregovoril o položaju prehrane v Sovjetski zvezi glede na letošnje in manjšega predelka na prehrano danes ne čutijo tako hudo. Kakor za časa Stalina. Priredilek pšenice je bil približno takšen kot lanske leto. Lani je dosegel 124.800.000 ton ter je bil pičelejši kakor leto 1959, ko je znašal 141.200.000 ton. Letošnji pridelek pšenice torej ni dosegel načrtovanega, ki bi moral znašati po petletnem načrtu 180.000.000 ton. Priredilek ni dosegel pričakovane ravni zaradi slabše letine v Ukrajini in Kazakstanu. Država bo kljub temu imela za prehrano na razpolago toliko žita kot lanske leto. Odkup v Ruski republik, ki je med petnajstimi sovjetskimi republikami največja, je bil za 2.500.000 ton večji kot lanske leto. Letino je pokvarilo slabo vreme v južnih krajih, kjer so zlasti slana in vetrovi pokvarili žimsko setev. V Kazakstanu je v Sibiriji se je izredno hladno vreme zavleklo čez pomlad v toletje. Skoda v Kazakstanu je bila toliko večja, ker so računali, da bodo prav tu po načrtih Hruščeva dosegli mnogo večje uspehe.

SOVJETSKA MORNARICA

Sovjetska zveza si prizadeva, da bi čimprej zgradila trgovinsko mornarico, ki bi ustrezala njenemu naglenu gospodarskemu napredku. V ta namen naroča ladje ne samo v domačih ladjedelnih, tudi ne samo v ladjedelnih svojih zaveznikih držav, temveč tudi v zahodnih državah. Domače ladjedelnice gradijo ladje vseh vrst. V ladjedelnih zaveznikih držav in Finske naročajo Rusi tovorne ladje in ribiške ladje do tonaže 11.000 brt. prav tako nabavne čolne in manjše petrolejske ladje in vlačilce. V ladjedelnih zahodnih držav (tudi v Zahodni Nemčiji) gradijo za Sovjetsko zvezo ladje, katerih graditev postavlja posebne tehnične zahteve in ki jih doslej v vzhodnih državah še niso mogli graditi.

Ob koncu svetovne vojne je Sovjetska zveza imela 2.132.603 brt trgovinskih ladij, letos obsega njena mornarica 3,6 milijona brt ladjevja. Tako so Rusi zavzeli 10. mesto na lestvici svetovne tonaže, na kateri so posamezne države razvrščene takole: Združene ameriške države 25,3 mil. brt, Velika Britanija 20,8, Liberija 11,9, Japonska 6,3, Italija 5,1, Holandija 4,7, Panama 4,5, Francija 4,5, Zah. Nemčija 4,5 in Švedska 3,6 mil. brt.

Posledice uvajanja enotnih carin EST

Dejansko zvišanje carin v Zahodni Nemčiji - Francoska industrija gospodarskih strojev v krizi

si zadržuje pravico, da bo zahtevala novo posvetovanje o tem vprašanju, ako bi znižanje povzročilo nemško gospodarstvu preveč škode.

Novo znižanje carinskih postavk bo dovelo v Zahodni Nemčiji do naslednjih sprememb: povprečna carina na surovine se bo znižala od 13,1% na 1%; zunanja carina na prebranjevalne izdelke bo poskočila od 9,1% na 11,9%; carina na polideleže bo narasla od 3,9% na 5,8%. Največjo škodo bo Nemčija utrpela na področju industrijskih surovin, pri katerih

bo zunanja carina poskočila od 3,4 na 9,6%, in na področju industrijskih in obrtniških izdelkov, pri katerih bo carina prešla od 8,8 na 14% vrednosti blaga.

Dejansko znižanje carine na uvoz raznega blaga v Zah. Nemčijo bodo seveda napravile veliko znešnjavo v trgovinskih odnosih med Zah. Nemčijo in državami, ki niso članice Evropskega skupnega trga. Ni dvoma, da bo pri tem trpel tudi savez iz Zah. Nemčije v te države; saj te države lahko plačujejo uvoženo blago le z izvozom svojega blaga v Zah. Nemčijo.

FRANCOSKI TRG Z GOSPODINJSKIMI STROJI

Francoski tovarnarji so se v zadnjem času začeli vznemirjati. Ko je pred nedavnimi Državni svet za posojila sklenil, da je treba podaljšati čas odpovedanja gospodarskih strojev na obroč od 18 na 21 mesecev, so francoski tovarnarji izjavili, da ta ukrep se zdaleč ne bo mogel pomagati industriji gospodarskih strojev iz njenih težav. V Franciji izkorišča ta veja industrije je 60-70% svoje zmogljivosti. Od leta 1957 do danes je skrčila proizvodnjo za 15-20%, v času od 1958 do letos pa se je vrednost zaključenih kupcij skrčila za 17% (sedaj 2,30 milijarde novih frankov). Stivilo zaposlenih delavcev v tej industrijski panogi se je v tem času skrčilo za 20%, in sicer na okrog 50.000 delavcev.

Vsi ti pojavi so toliko bolj vznemirljivi, ker je v ostalih državah članicah Evropskega skupnega trga, zlasti v Zahodni Nemčiji in Italiji, industrija gospodarskih strojev v polnem razmahu. Nemški stroji so že začeli pronicati v Francijo, prav tako tudi italijanski.

Iz razpredelnice je razvidno, da se proizvodnja teh strojev dviga zlasti v Italiji. V Zah. Nemčiji je od leta 1957 nazadovalo samo proizvodnja sesalcev za prah, in sicer zaradi tega, ker je notranji trg že nasičen; v Franciji pa je od leta 1957 do leta 1959 nazadovala proizvodnja pralnih strojev, sesalcev za prah in električnih šteditnikov.

Hladilniki	Francija	Z. Nem.	Italija	
1959	730.000	1.917.000	752.000	
1957	590.000	924.000	406.000	
Pralni stroji	1957	528.000	716.000	78.000
1959	500.000	783.000	125.000	
Sesalci za prah	1957	451.000	1.480.000	56.000
1959	395.000	1.288.000	70.000	
Električni šteditniki	1957	85.000	560.000	68.000
1959	76.000	665.000	82.000	

manenje

Žgoča uprašanja

Nekdo iz tržaških poslovnih krogov, ki ima očito za seboj dolgo dobo poslovnega udejstvovanja od avstrijskih časov do današnjih dni, je napisal našemu uredniku dolgo pismo o vzrokih upadanja narodne zavesti in odpora med tržaškimi Slovenci. Iz pisma posnemamo glavne misli, da bi naša javnost čula tudi drugo plat zvona, pa tudi zato, da piscu pokazemo, da imamo več poguma, kakor on sam sodi o nas.

Da takoj povzamemo vodino nit njegovega pojmovanja gospodarsko-socialnega položaja povprečnega tržaškega Slovenca in njegove miselnosti, naj ugotovimo, da vidi pisec poglavni vzrok narodne nezavednosti tistih naših ljudi, ki se s prezirno odpuvedujejo svojemu slovenskemu pokolenju, češ da nočejo biti več »Kraševci« in pošiljajo svoje oiroke v italijansko šolo, ali pa tistih, ki si dovoljujejo, da jim italijanski Šoferji pačijo njihove slovenske prinripe ter jo tolčejo po laško v avtobusu tržaški odvisnosti Slovencev človeka od italijanskega delodajalca. Pri- znavamo, da gospodarska odvisnost tlači narodno zavest, toda nevarno bi bilo iskati vzroke upadanja narodne zavesti, osebnega ponosa in časti — še posebej v primerih, ki smo jih večkrat navedli v »Našem mnenju« ali »Glasu iz občinstva«, v gospodarski odvisnosti, ki pogosto ni ti obstaja.

Ne pozabimo poleg vsega še to, da se je v miselnosti italijanskega delodajalca, vsaj zasebnega, izvršil po drugi svetovni vojni močan preobrat in da se ta navadno prav nič ne zanima za vprašanje, kakšen jezik govori njegov delavec ali nameščeneec doma ali v kakšno šolo pošilja svojega otroka. Italijanskega delodajalca, kakor tudi slovenskega, zanima predvsem, kako njegov delavec tvrsi narocno mu delo. In v tem pogledu lahko z zadovoljenim ugovorimo, da tudi italijanski delodajalci naše uradnike kakor tudi delavce v vseh strokah cenijo prav zaradi njihovih strokovnih sposobnosti. Sicer ugovarjati sam pisec, da so bili naše ljudje za časa fašizma bolj odprni, kakor so danes. In kdaj so bili Slovenci od tuiga gospodarja bolj odvisni kakor za časa fašizma. Ne smemo torej v gospodarski odvisnosti iskati vseh vzrokov za upadanje narodne zavesti.

Pa dajmo besedo tržski piscu dolgega pisma. Kje so vzroki pomankanja ali vsaj upadanja narodne zavesti pri našem človeku? Pred prvo svetovno vojno je del Slovencev dezertiral v italijanski ali nemški tabor »brez kakršnega pritiska ali ustraševanja«. Ker so nekatere Slovenici svadli iluziji, da bodo hoteli uveljaviti svojo osebnost v drugem taboru. Fašistična doba je s svojim našim ojačala narodno zavest Slovencev ter zbudila v njih odpor, ki je dosegel svoj zmagoviti vršek v osvo bodilni borbi. Slovenec se je tedaj prvič v svoji zgodovini čutil nasproti Italijanu zmagovalca in bil je prepričan, da ne bo nikdar več vsaj v tolikšni meri odvisen od italijanskega gospodarja. V resnici moramo danes 95% Slovencev delati za italijanskega gospodarja.

Propaganda za vpis v slovenske šole je res vzorna, pravi dalje pisec, toda kje so slovenska podjetja, ki bi lahko namestila absolvente slovenskih sol? Matična država je danes prehit vsoti Trsta, a vendar izročajo jugoslovanska podjetja tako malo poslovne vestim slovenskim trgovcem v Trstu in rajši iščejo zveze z raznimi »trapolerji«. Čeprav trgovina med Jugoslavijo in Italijo nenehoma napreduje, nikdo ne povprašuje po slovenskih dopisnikih in tolnačih. Slovenske gospodarske ustanove so bile pred prvo svetovno vojno v Trstu vzorne in krepke in so dajale kruh štetilnim Slovincem. In kako je danes? V vsej svoji zgodovini niso bili tržaški Slovenci gospodarsko tako osamljeni in zaradi tega v tolikšni meri odvisni od italijanskega gospodarja, kakor so danes. Človek ne živi samo od politike in idealov, če ni gospodarstva in idealni zastirani na gospodarski podlagi. Tako nas učijo historični materiali Karla Marxa, zaključuje naš kritik svoje pismo.

Ob zaključku še ena naša pripomba. Kakor vidite, se pisec ni izognil nevarnosti posloševanja, ki nastane vselej pri obravnavi podobnih vprašanj. Res je, naš gospodarški položaj je šibak, pa tudi od italijansko-jugoslovanskega gospodarskega sodelovanja bi moral prispiti našim podjetjem večji delež. Pri tem bi bilo treba seveda odgovoriti tudi na vprašanje, kako bi bilo treba tudi ta delež pravilne razdeliti. Toda povsem zgrešeno bi bilo trditi, da tržaški Slovenci nima mo nikakšnega gospodarske koristi od zgodovinskega dejstva, da je Jugoslavija na vratih Trsta ali, konkretno, da nimamo nikakšne koristi od italijansko-jugoslovanskega gospodarskega sodelovanja. Le pomislimo dobro, kaj bi nam še ostalo, ko bi se to sodelovanje iz katerega koli vzroka prekinilo.

Kosilo se je zavleklo. »Kako dolgo bom še moral čakati za to polovico porcije kosa«? je vprašal gost. »Dokler ne pride kdo drugi ter zahteva drugo polovico« je odgovoril natakar. »Saj je vendar jasno, da ne moremo v kurnik in ubiti polovico kosa«.

Ljubuznost je zlata veriga, s katero je družba povezana med seboj. (Goethe)

PRED NOVIMI MEDNARODNIMI ZAPLETILJAJI ZARADI KONGA?

Po osvojitvi Konga je postal ministrski predsednik Patrice Lumumba, predsednik republike pa J. Kasavubu, medtem ko je v drželi Katanga zavlada na svojo roko Moiseombe, ki je ožril na Belgije. Kmalu se je razvil med Lumumbo in Kasavubujem boj za oblast. Kasavubu je očital Lumumbi, da se je oslonil na Sovjetsko zvezo. Pristaše Kasavubuja polkovnik J. Mobutu je v vojsko izvršil državni udar; Lumumba je bil odstavljen in parlament, v katerem je imel on večino, razgnan. Nedavno je OZN priznala odposlanstvo Kasavubuja za zakonito predstavništvo Konga. Tedaj je Lumumba, ki ga je v glavnem mestu Leopoldville zavarovala pred Mobutujevim vojaški vojsko OZN, pobegnil. V vzhodnih pokrajinah okoli mesta Stanleyville je hotel Lumumba organizirati vojaški upor, toda Mobutujeva policija ga je zasledila in prepeljala v Leopoldville. Zaradi takšnega razvoja v Kongu utejejo nastati mednarodni zapletiljaji. Sovjetska zveza obtožuje Ameriko in glavnega tajnika OZN D. Hammarškjoelda, da očito podpirajo Kasavubuja, in zahteva, naj čete OZN zapustijo Kongo. Na drugi strani niso te čete posebno zanesljive, ker jih sestavljajo poveljani afriški vojniki in to stadijo držav, ki simpatizirajo s Lumumbom. Lumumbo vlado so imele za zakonito Indija, Združena arabska republika, Jugoslavija, Ghana in še več afriških držav. Spor v notranjosti Konga in tudi na mednarodno poročilu se bo še bolj zaostrial, ako Kasavubu postavi Lumumbo pred sodišče.

Jugoslavija, Združena arabska republika in Cejlon so sklenile odpoklicati svoje čete; v Kongu je samo jugoslovansko strokovno letalsko osebje.

SREMEMBE V JUGOSLOVANSKI VLADI. Med zasedanjem ljudske zveze skupščine je predsedujoči predsednik Franc Leskovšek sporočil pred, da se številno članov Zveznega izvršnega sveta zaradi preobremenitve z delom pomnoži za enega. Zaradi potrebe in odhoda na nov položaj so bili razrešeni dolžnosti člana Zveznega izvršnega sveta (vlade): Hasan Brčić, tajnik za industrijo; Peko Dapčević, tajnik za komunikacije in Ljupko Babić, predsednik Zvezne zunanjetrговinske zbornice. Za štiri nove člane Zveznega izvršnega sveta so bili soglasno izvoljeni zvezni ljudski poslanci Ljupko Arsov, predsednik Izvršnega sveta Makedonije, Marin Cetić, podpredsednik Izvršnega sveta Hrvatske; Danilo Kečić, predsednik občinskega ljudskega odbora v Novem Sadu, in Zoran Polić, pomočnik državnega tajnika za finančne posle.

»ZMAGALI BOMO S KRAVAMI ALI BREZ NJIH. Kubanski študenti so priredili prejšnji teden prav izvorno demonstracijo pred ameriškim posla-ništvo v Havani. Na Kubo je padel kos dolgom etne ameriške rakete, ki se je predčasno razpočila. Razstreljena je bila s Cape Canaverala (Florida). Drobec je ušel na Kubi, nekdo kravo, človeških žrety ni bilo. Stukdjenje so prikorakali pred poslaništvo s kramami, med katerimi je bil tudi bik. Vzklikali so proti Američanom. Slišal se je tudi vzklik »Zmagali bomo s kramami ali brez njih!». Kramam so obesili na rogovce razne napise, kakor »Amerika obtožuje kravo, da je komunistični agente in podobno. Bik pa je nosil napis »Ako boste še nadalje ubijali krave, boste imeli opravka z nami!».

CLOVEK SE NE POJDE V VESOLJE. Tretji sovjetski poizkus z vesoljsko ladjo ni popolnoma uspel, ker se ni posrečilo dovesti ladjo zopet na zemljo. Razletela se je v gostih plasteh atmosfere. Nekateri francoski strokovnjaki domneva, da se je verjetno ladja prenežno spuščala proti zemlji. Sovjetski izvedenci pravijo, da je ladja poprej odhajala dragocene podatke in da odkus z njo ni bil zaman. Na njej sta bila dva psa in več drugih živali. Splošno menijo, da je ta uspeh pokazal, da ne bo mogoče tako hitro poslati v vesolje človeškega bitja.

KARDINAL MONTINI BODOČI DR-ZAVNI TAJNIK? »New York Herald Tribune« poroča iz Milana iz »zanesljivih virov«, da bo papež Janez XXIII. imenoval sedanjega milanskega nadškofa kardinala Janeza Kristnika Montinja za državnega tajnika namesto kardinala Tardinija, ki je bolan na srcu ter je že ponudil odstop. Dopisnik dostavlja, da je sedanji papež kot prvega kardinala po svojem nastopu imenoval msgrja Montinja. Ta je do neke mere usmerjen na levo ter zagovarja socialne reforme. Prijatelj je poljskega kardinala Stefana Vyszynskega ter zagovarja politiko stikov z levicarskimi vladami kot realistično. Poleg tega je pristaja sprave med cerkvami. Kardinal Tardini je mnogo bolj konservativen.

PREDSTAVNIK ANGLIKANSKE CERKVE PRI PAPEŽU

Kanterburški nadškof Geoffrey Fisher je te dni obiskal papeža Janeza XXIII. Po 400 letih, odkar je nastal razdor med anglikansko in katoliško Cerkvijo, je predstavnik anglikanske Cerkve prišel v stik z vrhovnim poglavarjem katoliške Cerkve. Nadškof Fisher zastopa 40 milijonov protestantov v Vel. Britaniji in Ameriki, medtem ko predstavlja papež Janez XXIII. oke-li pol milijarde katolicov. (Razdor med obema Cerkvama je povzročil angleški kralj Henrik VIII, ker mu rimska Cerkve ni hotela dovoliti razporeka, da bi lahko poročil Ano Boleyn). Sedanji papež dela na zблиžanju med Cerkvami. Fisher je poprej obiskal patriarha pravoslavne Cerkve v Carigradu.

DOLAR CVRSTEJSI NASPROTI ZLATU. Naval na zlato, ki je 20. oktobra dosegel višek, je zdaj v Londonu močno popustil. Medtem ko je tisti dan neki American v Parizu plačal zlato še po 39 dolarjev za unčo (medtem ko je uradni ameriški tečaj 35 dolarjev za unčo) se je tečaj zlata pretekli petek v Parizu sukal okoli 35,36 do 35,40 dolarja za unčo. Omenjeni American je kupil tedaj za 300.000 dolarjev zlata. Trg z zlatom

Voditelji tržaškega velesejma na delu
Obisk v Ljubljani in jugoslovanska udeležba

Zdaj ko gre leto proti koncu, pa imamo opravka še z vsakoletnimi sestanki, ki pravčasno, najmanj pol leta vnaprej, pripravljajo in določajo obseg udeležbe na posameznih sosednih delovnih velesejnih, to je, kakšen bo obseg jugoslovanske udeležbe na tržaškem in graškem velesejmu, italijanski podjetji na raznih razstavah ljubljanskega Gosposarskega razstavišča ter kakšna bo navzočnost vseh teh na celovškem velesejmu.

V Ljubljani so se v zadnjem tednu novembra zgledali v Trgovinski zbornici za Slovenijo predstavniki tržaškega velesejma s predsednikom ing. Sospisjem na čelu. Na tem sestanku so govorili o obsegu jugoslovanske udeležbe na tržaškem velesejmu, o prostoru, ki ga bo zavzemalo jugoslovansko razstaviščno mesto, o ceni kv. metra razstavnega prostora. Kot vsako leto je je pač tudi letos pojavilo vprašanje liste jugoslovanskih kontingentov, ki ga Trst ne more rešiti, temveč je za to pristojno Ministrstvo za zunanjo trgovino v Rimu. Seveda odvisno v veliki meri prav od višine kontingentov, kako se bodo jugoslovanska podjetja odzvala povabilu na udeležbo.

Organizacija jugoslovanske udeležbe na XIII. tržaškem velesejmu bo spet v rokah Trgovinske zbornice v Ljubljani, ki bo pri tem sodelovala s hrvaškimi gosposarskimi krogi okoli Trgovinske zbornice v Zagrebu. Zvezna zunanjetrgovinska zbornica bo dala za to potrebna finančna sredstva, kakor prejšnja leta.

DOBRA VOLJA NA OBEH STRANEH

Glede napovedane obiska predstavnika tržaške trgovinske zbornice v januarju in glede nadaljnega sodelovanja lahko rečemo, da obstaja na obeh straneh dobra volja. To sodelovanje na gosposarskem področju se ne bo gibalo morda samo v okviru čisto trgovinskega razstavljanja in propagiranja po poteh trgovske reklame, temveč bo skušala reševati tudi razna vprašanja gosposarskega sodelovanja v obsejnem delnem merilu. Da je to mogoče kažejo že širši jugoslovansko-italijanski sporazumi, ki tudi vsebujejo razne oblike sodelovanja na industrijskem področju. Izven res zelo širokih možnosti malega obsejnega prometa in obsejne trgovine so v petih letih dozorele vse, pa celo tudi krajavne italijanske politične razmere, da je moč začeti drugo obdobje obsejnega sožitja: gosposarsko sodelovanje ne glede na državne meje pri graditvi modernih avtocest ali pa pri postavljanju energetskih virov (elektrarn). Ni pretiran optimizem, za tistega ki pozna pripravljenost obsejnih gosposarskih krogov, da se bo razvilo skupno sodelovanje na konkretnih obsejnih sferah v nove smeri.

Stanovanjska zapora v novi obliki

Zadnje dni novembra je ministrski svet sprejel zakonski osnutek o začasnih ureditvi vprašanja najemnin za prostore v mestnih stavbah, ki naj velja od 1. januarja 1960. Zakonski osnutek, ki ga je predložil minister za pravosodje G. Gonella parlamentu, podaljšuje veljavnost starih najemniških pogojev za stanovanjske prostore do 31. decembra 1964. Prvotno bodo še štiri leta veljale najeminske pogodbe za prostore, v katerih najemniki opravljajo svoj poklic (odvetniške pisarne, zdravniške kabinete, itd.), sem sodijo tudi prostori, v katerih se udeležujejo obrtniki in pa prostori, v katerih najemniki je trgovce, pod pogojem da v teh prostorih ne dela polno njega in morebitnih družinskih članov več kakor 5 ljudi. Vajencev ne štejemo. Prav o teh vrstah poslovnih prostorov, namreč za razne prodajalne, trgovine, bare, cvetličarne, itd., je bilo v zadnjem času mnogo razpravljanja. Glede vprašanja najemnine sta si odločno nasprotna dva tabora: na eni strani so najemniki, ki zagovarjajo najumnost, da se sedanja zapora podaljša ne le za 4 leta, temveč še naprej; na drugi strani so hišni lastniki in pa večina poslovnih ljudi. Hišni lastniki bi radi svobodno upravljali svoje stanovanjske stavbe in zato zahtevajo odpravo zapore. Gosposarski krogi prav tako zagovarjajo odpravo zapore, vendar iz čisto drugega razloga: pravijo namreč, da predstavljajo najemninska zapora, kakor pač vsaka druga zapora, nezdravo omejevanje svobodnih gosposarskih sil. Mnogo hrupa je zbudila med italijanskimi ekonomisti vest, da je ob sklepu ministrskega sveta, da se stare pogodbe podaljšajo za nadaljnja 4 leta, odstopil predsednik »Confedilizia«, prof. E. D'Albergo, ki je hkrati eden med najvidnejšimi italijanskimi gosposarstveniki.

Po novem zakonskem osnuttu bo zapora za nekatere vrste najemniških pogodb prenehala že v prihodnjem letu. Tako poteca zapora s 1. julijem 1961 za luksuzna stanovanja in pa za stavbe, v katerih se prostori ne izkoriščajo kot stanovanja ali kot poslovni prostori, za katere velja že omenjeno podaljšanje do konca leta 1964.

V naslednjih štirih letih se bo najemnina za stanovanja dvigala vsako leto po že obstoječih predpisih iz leta 1955, to je za 20%, najemnina za poslovne prostore pa za 25% na leto. Povišek se bo vsako leto računalo.

ZLATE REZERVE V AMERIKI IZ-POD 18 MILIJARD. Prejšnji teden so zlate rezerve v Združenih ameriških državah padle izpod 18 milijard dolarjev; to se je zgodilo prvič po mesecu februarju 1940. Po podatkih Zveznega rezervnega urada (Federal Reserve Board) so zlate rezerve 23. novembra znašale 17 milijard 896 milijonov. Tuji so kupili za 20 milijonov dolarjev zlata teden poprej. Od liva zlata je bil razmeroma manjši kakor v prejšnjih tednih. Kljub temu se je dolar v zadnjem času nanovo utrdil tudi nasproti funtu sterlingu.

V tednu do srede 30. XI. je odšlo iz Amerike za 76 milijonov dolarjev zlata in zlate rezerve so znašale še 17.910 milijonov dolarjev.

Mednarodno zaupanje v gosposarsko bodočnost Jugoslavije

V svoji mednarodni izdaji je veliki ameriški list »The New York Times« priobčil iz Washingtona zanimivo poročilo o pripravah ukrepov potrebnih za ustalitev valute v Jugoslaviji in o mednarodni finančni podpori, ki ji bo v ta namen podeljena. S posredovanjem Mednarodnega denarnega sklada bo Jugoslavija prejela posojilo 300 milijonov dolarjev, in sicer bo sam Mednarodni sklad udeležen s posojilom 50 do 75 milijonov dolarjev. Evropske države, med katerimi tudi Italija in Zahodna Nemčija, naj bi prispevale skupno 115 milijonov dolarjev, ostali znesek pa Združene ameriške države. Ker so med Jugoslavijo in Zah. Nemčijo prerpani diplomatski odnosi, odkar je Jugoslavija priznala Vzh. Nemčijo, ne bo udeležba Zah. Nemčije neposredna, pač pa bo prispevala k posojilu s posredovanjem Mednarodnega denarnega sklada. O posojilu Jugoslaviji so govorili tudi med zdajnjim potovanjem ameriškega finančnega ministra po Evropi.

Češkoslovski tranzit čez Trst in Reko

Med obiskom češkoslovškega opolnomočenega ministra Dr. Jarca Padlaka v Trstu je prišlo v našem mestu do številnih srečanj s predstavniki tržaškega gosposarstva. Minister Padlak se je sestal s predsednikom trgovinske zbornice, Dr. Caidassijem, s predsednikom Ustanove industrijskega pristanišča Dr. Fortijem, s glavnim ravnateljem Javnih skladišč Dr. Bernardijem in z drugimi osebnostmi. Na trgovinski zbornici je gost imel tudi predavanje, na katerem je orisal razvoj češkoslovškega gosposarstva. Ob zaključku svojega govora je naglasil koristnost čim tesnejšega sodelovanja med Trstom in Češkoslovsko ter se je pohvalno izrazil o prizadevanju na obeh straneh, da pride do novega spoznanja glede češkoslovškega tranzita čez Trst. Sporazum, ki je bil podpisan februarja letos, je res pripomogel k povečanju češkoslovškega tranzita čez Trst, vendar bi bilo treba še marsikaj storiti, da bi se sodelovanje med Cehofrahtom in Javnimi skladišči še ojačilo. S tem namenom potrjuje v kratkem v Prago predsednik tržaške trgovinske zbornice.

V Trstu si gosposarski krogi prizadevajo, da bi privabili čez naše pristanišče čim več češkoslovškega blaga, ki je namenjeno v čezmorske dežele. Prav tako si hkrati prizadevajo tudi gosposarski krogi na Reki, da bi opsejši češkoslovski tranzit čez kvarnersko pristanišče; tako je resko podjetje »Luka i skladišta« pred kratkim podpisalo sporazum s praškim podjetjem Cehofrahtom.

Zanimivo je primerjati podatke o češkoslovškem tranzitu čez Trst in čez Reko: čez Trst je šlo leta 1938 397.344 ton češkoslovškega blaga, leta 1948 285.373, leta 1950 140.797, leta 1954 158 tisoč 392, leta 1957 142.004, leta 1958 62.584, leta 1959 420.927, v prvih šestih mesecih letos pa 85.534 ton. Čez Reko se je češkoslovski tranzit razvijal takole: leta 1938 29.734, leta 1948 95.076, leta 1950 in 1954 nič, leta 1957 334.942, leta 1958 417.999, leta 1959 198.176, v prvem polletju 1960 pa 177.362 ton.

TAINIK EVROPSKE GOSPOSARSKE KOMISIJE

Za tajnika Evropske gosposarske komisije Organizacije združenih narodov v Zenevi je bil imenovan Dr. Vladimir Veletić. Po vojni je opravljal tajniške posle komisije skoraj 10 let sved Myrdal, v zadnjem času pa Finac Sakari Tuomioja. OZN postavlja na to važno mesto navadno osebnosti iz nevtralnih držav. Gosposarska komisija za Evropo proučuje gosposarski razvoj v državah in daje kritične pobude za gosposarsko sodelovanje med članicami OZN v Evropi.

Dr. Veletić je bil doslej podtajnik v komiteju za zunanjo trgovino, ki mu predseduje član Izvršnega sveta Sergej Kraigher. Svoječas je bil pomočnik ministra za zunanjo trgovino in predsednik komiteja za turizem. Že več časa se je udeleževal kot diplomat, in sicer kot podtajnik v sekretariatu (ministrstvu) za zunanje zadeve, veleposlanik v Rimu in Londonu. Pravne nauke je dovršil v Zagrebu.

KOLIKO VELJA DOLAR V TUJI VALUTI. Pretekli petek je dolar po vseh iz ameriškega virja veljal v tujih valutah: 26 avstrijskih šilingov, 49,44 belgijske franka, 1 funt-sterling, 2,811 dolarja, 6,88 danske krunice, 3,7175 nizozemskega goldinarja, 4,90 novega francoskega franka, 4,1705 zahodne nemške marke, 30 grških drahem, 620 italijanskih lir, 506 maroških frankov, 7,12 norveških krun, 28,55 portugalskega eskuda, 60 španskih pezet, 5,17 švedske krunice in 4,3060 švicarskega franka.

Hitrejši gosposarski vzpon Evrope kakor Amerike

V zvezi z zadnjim ameriškim poskusom, ki sta ga izvršila minister za finance Anderson in državni podtajnik Dillon na svojem potovanju po zahodnih prestolnicah — da bi namreč za lahodne države prepričala, da bi prevzela del sedanjih ameriških stroškov za vzdrževanje ameriške vojske v zahodnoevropskih državah — in z neuspехom, ki sta ga doživela, objavljajo ameriški strokovni časopisi zanimiva poročila o gosposarskem prosperu v Zahodni Evropi v zadnjih letih. Iz teh poročil zveni očitek Američanov, da se Zahodna Evropa ni pokazala prav nič hvaležne za izdatno ameriško gosposarsko pomoč, katere je bila delna po drugi svetovni vojni s strani Amerike.

Iz enega izmed takšnih poročil ameriških listov navajamo danes nekaj zanimivih podatkov o gosposarskem napredku Zahodne Evrope v zadnjih letih v primeri z najnovjšim razvojem v Združenih ameriških državah, kjer se že opazuje prvi znaki nastopanja gosposarskega mrtvila. Prav v času, ko se pojavljajo ti znaki ameriške gosposarske šibkosti, pravi to poročilo, je Evropa se vedno v polnem gosposarskem razmahu. Proizvodnja je v Evropi po letu 1952 dvakrat bolj napredovala kakor v Združenih ameriških državah. Napredek Evrope po letu 1957 je bil trikrat večji kakor v Združenih ameriških državah. Meseca julija 1960 je bila proizvodnja v Evropi za 8,5-večja kakor v tretjem tromesečju leta 1959, medtem ko se je proizvodnja v Združenih ameriških državah v oktobru nasproti lanski, dvignila samo za 1 odstotek.

Evropi je bilo prihranjeno gosposarsko mrtvilo, ki je zadelo Združene ameriške države v zadnjih letih. Celo zdaj, ko gosposarska dejavnost v Ame-

Gospodarsko pismo iz Jugoslavije

Okrepitev družbenega nadzorstva

Ljubljana, dec. 1960

Pred letom dni je bil sprejet zakon o družbenem knjigovodstvu, ki pomeni korak naprej v poglobitvi družbenega nadzorstva nad uporabniki družbenega premoženja.

Ob gornji utovitvi moramo pojasniti nekatere podrobnosti, da bo razumljivo tistim, ki jim osnove našega gosposarskega sistema niso povsem znane. Predvsem je treba poudariti, da so podjetja ali splošno gosposarske organizacije v družbenih rokah, laično rečeno v državnih. Delavci in uslužbenci, ki delajo v njih, upravljajo gosposarske organizacije po načelih, ki jih vsebujejo predpisi, zlasti pa razpolagajo z gospodarnimi sredstvi, ki jim jih je družba dala zato, da lahko opravljajo določene gosposarske naloge.

Izhajajoč iz te osnove je jasno, da hoče družba vedeti, kako kolektivni v njenem imenu upravljajo oziroma gospodarijo s poverjenimi jim sredstvi. To naj bi sproti ugotovitvi posebno nadzorništvo, ki ga je družba poverila Narodni banki. V njeni pristojnosti je bila po sprejetju omenjenega zakona organizirana posebna služba, ki nosi ime »družbeno knjigovodstvo«; uvedeno je to bilo posebno knjigovodstvo, ki ga vodi Narodna banka in ki naj sproti prikazuje gosposarsko stanje celotnega gosposarstva. V pristojnosti tega knjigovodstva sodita predhodno in naknadno nadzorstvo vseh nalogod, ki jih dajejo bančni komiteti bankam in s katerimi kakorkoli razpolagajo z družbenim premoženjem. Poleg tega obstaja tudi v okviru banke posebna finančna inspekcija, ki ima posebna in velika pooblastila ter bolj značilna upravnega kot bančnega organa. Finančna inspekcija ima zlasti možnost, da pregleduje poslovanje na mestu samem, to je v podjetjih, in tudi, da izdaja objavitelna t. da, upravno odloča, da bi se odpravile morebitne nepravilnosti v poslovanju.

V tej zvezi se je razvila polemika, ali sodi finančna inspekcija v banko ali ne. Mnenja so deljena in se morda večji del nagiba k temu, da bi bilo morda boljše, če bi bila ta inspekcija izven Narodne banke. Vendar pa je sedaj zmagalo stališče, da ne bi bilo na mestu.

Odjuga na Karavankah

Nedavno so se v Statenu na Stajerskem sestali predstavniki Trgovinske zbornice Slovenije s predstavniki Trgovinske zbornice v Gradcu; sestanku so prisostvovali tudi zastopniki drugih avstrijskih gosposarskih krogov. Na dnevnem redu so bila razna tekoča vprašanja gosposarske narave, kakor vprašanje pozitivne jugoslovanske - avstrijskega obsejnega prometa, pa tudi vprašanje sodelovanja na sejnih. Sestanek je bil v toplejšem ozračju, ki se zavladalo v zadnjem času po najnovjšem zблиžanju med obema državama.

Mednarodni spomladanski ZAGREBSKI VELESEJEM

14. — 23. IV. 1961

obsega: MEDNARODNI SEJEM BLAGA SIROKE POTROŠNJE MEDNARODNI SEJEM PPREHRANE MEDNARODNI SEJEM POHIŠTVA MEDNARODNI SEJEM TEKSTILA IN KONFEKCIJE Z MODNO REVIZIJO MEDNARODNA RAZSTAVA »MEDICINA IN TEHNIKA« in stalne prireditve zagrebške velesejma:

Razstavo jugoslovanskega turizma in gostinstva, Mednarodno razstavo merilne in regulacijske tehnike in avtomatice - JUREMA ter Mednarodno razstavo strokovne in znanstvene knjige - ISIP

URARNA IN ZLATARNA

Miholj Karel - TRST

Campo S. Giacomo 3 - Tel. 95-881

Ure najboljših znamk, velika izbira zlatih okraskov za vse prilike

Naslednji hoteli se priporočajo

Hotel COLUMBIA
Trst, ul. Geppa 18, tel. 23-741 in 31-083 24-157. — Vse udobnosti, mrija in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Dvigrlo. Cene od 75k lir dalje.

Hotel POŠTA
Trg Oberdan 1 (v centru mesta) - Tel. 24-157. — Vse udobnosti, mrija in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Dvigrlo. Cene od 75k lir dalje.

STEDILNIKI — PEČI na plin, električno, les in premog. ELEKTRICNI LIKALNIKI, PRALNI STROJI, grelci za vodo, hladilniki. ELEKTRICNE LUČI VSEH VRST, SERVISI IN DEKORATIVNI PREDMETI iz keramike, porcelana in kristala. NAMIZNI PRIBOR IZ NERJAVECEGA JEKLA. MNOGOSTEVILNI PREDMETI ZA KUHINJO, dom, restavracije, gostilne in podobno.

Za vse informacije obrnite se na naslov:

Zagrebski velesejem
Zagreb
Aleja Borisa Kidriča
Telefon 51-666

Kerže

TRST ■ Piazza S. Giovanni 1

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 180.000.000
TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10
TELEFON št. 38-101 BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

Mednarodno zaupanje v gosposarsko bodočnost Jugoslavije

V svoji mednarodni izdaji je veliki ameriški list »The New York Times« priobčil iz Washingtona zanimivo poročilo o pripravah ukrepov potrebnih za ustalitev valute v Jugoslaviji in o mednarodni finančni podpori, ki ji bo v ta namen podeljena. S posredovanjem Mednarodnega denarnega sklada bo Jugoslavija prejela posojilo 300 milijonov dolarjev, in sicer bo sam Mednarodni sklad udeležen s posojilom 50 do 75 milijonov dolarjev. Evropske države, med katerimi tudi Italija in Zahodna Nemčija, naj bi prispevale skupno 115 milijonov dolarjev, ostali znesek pa Združene ameriške države. Ker so med Jugoslavijo in Zah. Nemčijo prerpani diplomatski odnosi, odkar je Jugoslavija priznala Vzh. Nemčijo, ne bo udeležba Zah. Nemčije neposredna, pač pa bo prispevala k posojilu s posredovanjem Mednarodnega denarnega sklada. O posojilu Jugoslaviji so govorili tudi med zdajnjim potovanjem ameriškega finančnega ministra po Evropi.

S to mednarodno podporo bo jugoslovanska vlada ustalila dinar in uvedla delno zamenljivost jugoslovanske valute. Enotni tečaj dinarja bo pripomogel k razvoju jugoslovanske zunanje trgovine, hkrati pa se bo še bolj utrdilo gosposarstvo naznotraj. Pod vplivom konkurence izdelkov in tuje industrije se bodo proizvozniki jugoslovanske industrije še izboljšali, hkrati pa bo med jugoslovansko industrijo nastopilo čiščenje. Jugoslovanska podjetja bodo lažje obravnavala, ker bodo po izvedbi valutarne prenosne točno vedela, koliko je vredna domača valuta ter bodo lažje postavljala cene za svoje proizvode. Jugoslavija bo nato lahko pristopila k Splošnemu tarifnemu (carinskemu) in trgovinskemu sporazumu (GATT — General Agreement on Tariffs and Trade).

Odjuga na Karavankah

Nedavno so se v Statenu na Stajerskem sestali predstavniki Trgovinske zbornice Slovenije s predstavniki Trgovinske zbornice v Gradcu; sestanku so prisostvovali tudi zastopniki drugih avstrijskih gosposarskih krogov. Na dnevnem redu so bila razna tekoča vprašanja gosposarske narave, kakor vprašanje pozitivne jugoslovanske - avstrijskega obsejnega prometa, pa tudi vprašanje sodelovanja na sejnih. Sestanek je bil v toplejšem ozračju, ki se zavladalo v zadnjem času po najnovjšem zблиžanju med obema državama.

URARNA IN ZLATARNA

Miholj Karel - TRST

Campo S. Giacomo 3 - Tel. 95-881

Ure najboljših znamk, velika izbira zlatih okraskov za vse prilike

Naslednji hoteli se priporočajo

Hotel COLUMBIA
Trst, ul. Geppa 18, tel. 23-741 in 31-083 24-157. — Vse udobnosti, mrija in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Dvigrlo. Cene od 75k lir dalje.

Hotel POŠTA
Trg Oberdan 1 (v centru mesta) - Tel. 24-157. — Vse udobnosti, mrija in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Dvigrlo. Cene od 75k lir dalje.

STEDILNIKI — PEČI na plin, električno, les in premog. ELEKTRICNI LIKALNIKI, PRALNI STROJI, grelci za vodo, hladilniki. ELEKTRICNE LUČI VSEH VRST, SERVISI IN DEKORATIVNI PREDMETI iz keramike, porcelana in kristala. NAMIZNI PRIBOR IZ NERJAVECEGA JEKLA. MNOGOSTEVILNI PREDMETI ZA KUHINJO, dom, restavracije, gostilne in podobno.

Za vse informacije obrnite se na naslov:

Zagrebski velesejem
Zagreb
Aleja Borisa Kidriča
Telefon 51-666

Kerže

TRST ■ Piazza S. Giovanni 1

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 180.000.000
TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10
TELEFON št. 38-101 BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

Mednarodno zaupanje v gosposarsko bodočnost Jugoslavije

V svoji mednarodni izdaji je veliki ameriški list »The New York Times« priobčil iz Washingtona zanimivo poročilo o pripravah ukrepov potrebnih za ustalitev valute v Jugoslaviji in o mednarodni finančni podpori, ki ji bo v ta namen podeljena. S posredovanjem Mednarodnega denarnega sklada bo Jugoslavija prejela posojilo 300 milijonov dolarjev, in sicer bo sam Mednarodni sklad udeležen s posojilom 50 do 75 milijonov dolarjev. Evropske države, med katerimi tudi Italija in Zahodna Nemčija, naj bi prispevale skupno 115 milijonov dolarjev, ostali znesek pa Združene ameriške države. Ker so med Jugoslavijo in Zah. Nemčijo prerpani diplomatski odnosi, odkar je Jugoslavija priznala Vzh. Nemčijo, ne bo udeležba Zah. Nemčije neposredna, pač pa bo prispevala k posojilu s posredovanjem Mednarodnega denarnega sklada. O posojilu Jugoslaviji so govorili tudi med zdajnjim potovanjem ameriškega finančnega ministra po Evropi.

S to mednarodno podporo bo jugoslovanska vlada ustalila dinar in uvedla delno zamenljivost jugoslovanske valute. Enotni tečaj dinarja bo pripomogel k razvoju jugoslovanske zunanje trgovine, hkrati pa se bo še bolj utrdilo gosposarstvo naznotraj. Pod vplivom konkurence izdelkov in tuje industrije se bodo proizvozniki jugoslovanske industrije še izboljšali, hkrati pa bo med jugoslovansko industrijo nastopilo čiščenje. Jugoslovanska podjetja bodo lažje obravnavala, ker bodo po izvedbi valutarne prenosne točno vedela, koliko je vredna domača valuta ter bodo lažje postavljala cene za svoje proizvode. Jugoslavija bo nato lahko pristopila k Splošnemu tarifnemu (carinskemu) in trgovinskemu sporazumu (GATT — General Agreement on Tariffs and Trade).

Odjuga na Karavankah

Nedavno so se v Statenu na Stajerskem sestali predstavniki Trgovinske zbornice Slovenije s predstavniki Trgovinske zbornice v Gradcu; sestanku so prisostvovali tudi zastopniki drugih avstrijskih gosposarskih krogov. Na dnevnem redu so bila razna tekoča vprašanja gosposarske narave, kakor vprašanje pozitivne jugoslovanske - avstrijskega obsejnega prometa, pa tudi vprašanje sodelovanja na sejnih. Sestanek je bil v toplejšem ozračju, ki se zavladalo v zadnjem času po najnovjšem zблиžanju med obema državama.

URARNA IN ZLATARNA

Miholj Karel - TRST

Campo S. Giacomo 3 - Tel. 95-881

Ure najboljših znamk, velika izbira zlatih okraskov za vse prilike

Naslednji hoteli se priporočajo

Hotel COLUMBIA
Trst, ul. Geppa 18, tel. 23-741 in 31-083 24-157. — Vse udobnosti, mrija in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Dvigrlo. Cene od 75k lir dalje.

Hotel POŠTA
Trg Oberdan 1 (v centru mesta) - Tel. 24-157. — Vse udobnosti, mrija in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Dvigrlo. Cene od 75k lir dalje.

STEDILNIKI — PEČI na plin, elek

VESTNIK SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

SE O PODELJEVANJU SREDNJE-ROČNIH POSOJIL TRGOVINSKIM OBRATOM

Zadnjih smo pisali o podelitvi srednjeročnega posojila trgovcem in našli dela in investicije, za katere lahko trgovinski obrat doseže posojilo. Kaj je treba storiti za dosego posojila? Spisati je treba prošnjo na posebnem obrazcu in priložiti prošnji: načrt zgradbe, če gre za posojilo za spremembo ali povečanje obrata v zidarstvih delih; proračun nabavnih podjetij, če gre za nakup novih strojev; potrdilo trgovske zbornice o dejavnosti podjetja in o datumu njegove ustanovitve; potrdilo sodišča (trgovska pisarnica), če gre za podjetje družbene narave; potrdilo o civilni sposobnosti, če gre za podjetje individualnega narave; potrdilo zemljišnega upravnika, ki potrjuje vrednost nepremičnin, ki se zastavljajo kot jamstvo za posojilo; če gre za garante, je treba predložiti seznam let in poročilo o vrednosti njihovega imetja; depozit mobilnih vrednostnih papirjev; seznam strojev, če so predloženi v jamstvo; potrdilo o zadnjem sprejetem dohodku in prepis davčnih kartel za dokaz o rednem plačevanju davkov; kratko poročilo o namenu, za katere se misli rabiti posojilo, o številu zaposlenih in količini letnega poslovnega prometa, morebitnega naročila v teku in bodoče perspektive.

metov, za katere je trošarina povišana, je mnogo več. To pomeni, da bodo ostale nespremenjene količine, sprejete v pogodbah s Trošarinskim uradom, medtem ko bodo pristojbine a-bonmajev povisane v letu 1961. Ti povški bodo zlasti prizadeli tesarstvo, lastnike javnih lokalov, slaščičarje in druge. Znano je, da ni proti odločitvam poslovnih pokrajinskih komisij predviden nobeden priziv, razen če se ne pritožijo občinski predstavniki. Tako je posamezni davčni obveznik prepuščen sklepom komisije. Artiklji, za katere so predvidene spremembe gredo od mesnih izdelkov, rib, masti, čokolade, kakava, sladoleda, sira, pohištva, blagajn, gramofonov, radioaparotov, tranzistorjev, parfumov, pudrov, zobnih krem, mila, gob, skute, hladilnikov, biljardov, zlatih ur priznanih znamk, kože in usnja, belega porcelana, posode iz porcelane kovine in jekla do stekla in njegovih izdelkov. Od vseh naštetih artiklov bo le dva-ndvajsetim malenkostno znižana trošarina, medtem ko bo ostalim petindesetim trošarina znatno povisana. Tajništvo združenja se bo vsekakor zanimalo za zadevo in naprosilo slovenske občinske predstavnike, da se zanimajo pri odločitvi oblasteh in skušajo doseči, če ne že odpravijo omejenih povščaj, pa vsaj znižanje za posamezne artikle, zlasti za tiste široke potrošnje.

DOGOVOR O SOCIALNEM ZAVAROVANJU MED FLR JUGOSLAVIJO IN REPUBLIKO ITALIJO

Kot je že znano, in želji da se ureديو med omenjenima državama odnosi, ki izhajajo iz socialnega zavaro-

vanja, je bil podpisani v Rimu 14. novembra 1957 med Jugoslavijo in Italijo sporazum o socialnem zavarovanju. V tem sporazumu niso bili vključeni odnosi, ki se nanašajo na obe coni Svobodnega tržškega ozemlja, ker sta si vladi pridržali pravico, da uresdi slednje kasneje s posebnim sporazumom. Da bi ustreli mnogim povpraševanjem, bomo v prihodnjih številkah objavili najvažnejše določbe omenjenega sporazuma.

POKRAJINSKA OBRITNISKA KOMISIJA

Ta komisija igra vsak dan večjo vlogo v obrtniški dejavnosti. S svojimi nasveti prispeva tudi mnogo za splošno gospodarsko problematiko; znano je namreč, da ima svoje predstavnike v odboru trgovske zbornice, v komisiji obrtniške blagajne in drugih važnih organih. Mislimo, da je odveč naštevati ob pomenu, ki ga imajo zlasti volitve predstavnikov obrtnikov v to komisijo. Koliko vprašani, ki še tarajo obrtnike, ni še rešenih, druga so le polovična. Zato je nujno, da imajo obrtniki v tej komisiji nadvse sposobne ljudi, ki se bodo vedno in dosledno borili za njihove koristi. Če nekatere secece bodo obrtniki volili svoje predstavnike in pokrajinsko komisijo, katere rok delovanja bo trajal tri leta. Tajništvo združenja bo sklicalo svoje sekcije posameznih skupin, toda že sedaj pripravča vsem svojim članom o-britnikov, da si vzamejo k srcu zadevo, prepričajo o važnosti teh volitev tudi svoje znance in prijatelje obrtnike, čeprav niso člani združenja ter vsestransko podprejo poverjenke združenja, ki jih bodo te dni obiskali.

Nov duh v goriških trgovinah

Vzporedno s povečano kupno močjo prebivalstva, ki je nastopila kot posledica povečane zaposlenosti v goriški industriji in trgovini, so se povečali tudi zaslužki trgovcev in s tem v zvezi tudi želja, pravičiti v trgovine več odjemalcev. Zaradi tega smo v zadnjem času v Gorici pričali obnavljanju trgovskih lokalov, zlasti v mestnem središču in v poskusom trgovcev, ki imajo svoje lokale v zakonitih ulicah, najti primeren prostor v središču, kjer je moč računati na bogatejše in številnejše odjemalce. Tako so svoje prostore preuredili na Korzu v zadnjem času nekatere konfekcijske trgovine, ki se po modernosti svoje opreme lahko kosajo s sorodnimi trgovinami in Trstu ali v drugih večjih mestih. Do pred nekaj leti smo se morali namreč zadovoljiti le z gledanjem prenatrpanih izložb, ki so bile enake še iz časov po prvi svetovni vojni. In vsaka lepa izložba v Trstu je Goričane navduševala. Ko so uredili prvo moderno trgovino v Gorici, so meščani na tega trgovca kazali s prsti: »Glej, ta pa ima denarja!« Podelželska miselnost pa je danes tudi v tem pogledu premagana in nihče, ki vstopi v prenovljeno trgovino se ne boji, da ne bi blaga plačal draže, kot ga je plačal v isti trgovini pred prenovitvijo.

Tako so v zadnjem času tudi prenovili s precejšnjimi izdatki, osrednjogo kavarino »Garibaldi«, kjer se zbira goriška »bojška družba«. Do popolnejšega izraza je prišla staromodna notranjost, nova lastnika kavarne pa sta še dalje: uredila sta, kjer je prej bil le bar, bife, ki je vsaj v začetku delovanja potokel vse sorodne obrate v mesto, in mislila urediti tudi v kletnem prostoru nočni lokal, čeprav so doslej podobni poskusi v Gorici propadli. Večleblagovnica »Standa« namerava

niko od 7. do 13. ter od 17. do 19. ure. Ob nedeljah bodo mesnice zapre-ve vs dan.

NOVA DOKTORICA. V Rimu je te dni diplomirala iz političnih ved z najboljšo oceno in pohvalo gđ. Stana Dekleva. Novi doktorici iskreno čestitamo.

ZARADI PREPOVEDI UVOZA SVINSKEGA MESA

Prepoved uvoza svinjskega mesa iz tujine, v prvi vrsti iz Jugoslavije, je močno prizadela tržško mesno industrijo. Podjetji Dukcevic in Maše sta zašli v velike težave. Predstavnik tržške mesne industrije kap. I. Pacini se je v Rimu sestal z glavnim ravnateljem na ministrstvu za znanjo trgovino dr. C. La Rosa. Kap. Pacini skuša doseči sprostitve uvoza svinjskega mesa za tržško industrijo.

Glas iz občinstva

BREZ DRUŠTVENIH PROSTOROV NE GRE

Na Očpinah se po dolgem času zopet prebujajo prosvetno delo. Prosvetno društvo »A. Cok« pripravlja igro, pa tudi folklorna skupina in openski študentje nameravajo s sodelovanjem drugih primorskih študentov prirrediti nekaj podobnega kakor pred leti. Povedati moramo, da ni bilo tako lahko zopet začetki. Društvenih prostorov si cer nimamo; naprej od za silo zakrpane barake nismo prišli. Openci, ki se zbiraajo okoli društva so pripravljali tudi sami prispevati za nove društvene prostore, toda vse to bo zdaleč premalo. Priščitki nam morajo na pomoč tudi druge prosvetne organizacije, pa bo šlo. Ko bomo imeli primerne društvene prostore, v katerih se bo shajala tudi naša mladina, bo prosvetno delo zares zažvelo. Potem nas go-vorniki na volilnih shodih ne bodo več grajali zaradi naše prosvetne lenobe.

ZIMSKI URNIK

Dne 1. decembra je v Trstu začel veljati zimski urnik za mesnice. Urniki ki ostane v veljavni do 28. februarja 1961. Je naslednji: ob delavnikih odprto od 6. do 13. ure; ob sobotah in ob dnevih pred praz-

NAŠE SOŽALJE

V Trstu so umrli Marija vd. Kobec, Fani Prahauc, Franc Ogrin in Jozef Košuta; v Trebach Ivana Kralj in Izidera Kralj, v Trzinu Karel Princič, v Podgorju Jožef Kožin.

tudi razširiti delovanje svoje samopostrežne trgovine za jestvine s tem, da bi tu prodajali tudi v celofan zaviti kruh, meso in zelenjavo. Samopostrežna trgovina je danes že precej vpljevna po prvotnem neuspehu in nasprotovanju s strani vseh goriških trgovcev, ki so v njej videli resnega tekmeča. Da pa je treba tudi na tem področju nekaj modernizirati, so pričeli razumevati tudi drugi trgovci, saj so v zakonitih Kapučinski ulici odprli pred kratkim prenovljeno samopostrežno trgovino.

Vzporedno s širjenjem motorizacije pa nastajajo povsod servisne delavnice za avtomobile in motorje. Tako delavnico najdemo danes že v vsakem vogalu, kljub temu pa jih je še vedno premalo. In vzporedno s tem nastajajo, zlasti v mestnem središču, tudi nove velike garaže. Kljub temu pa ponočni mnogi avtomobili samevajo na ulicah, ker njihovi lastniki ne morejo najti pokrite strehe za svoja vozila.

JADRANSKA LINIJSKA PLOVIDBA

Progla Jadransko morje — Indija — Pakistan; Romanija 20. dec., Triglav 3. jan. 1961. — Indonezija — Daljni vzhod: Triglav 3. jan. 1961. — Sev. Kitajska — Japonska: Triglav 3. jan. 1961. — Sev. Evropa: Pobjeda 10. dec., Rijeka 24. dec., Hrvatska 18. dec., Južna Amerika: Treči maj 18. dec., Sev. Amerika: Makedonija 18. decembra, Hrvatska 3. jan. 1961. — Perzijski zaliv: Vis 20. jan. 1961. JADRANSKA LINIJSKA PLOVIDBA Progla Jadransko morje — Dalmacija — Grčija (tedenska): Istra 13. dec., Orebič 20. dec. — Dalmacija — Grčija — Kreta (14-dnevna): Lastovo 9. dec., Lastovo 23. decembra.

LADJE SPLOSNE PLOBE

Ladja »Blad« natovarja blago v New Yorku, nakar bo zaplula proti Jadranskemu morju. Ladja »Bohinj« je 1. decembra odplula iz Kopa proti New Yorku in drugim severnoameriškimi pristaniščem. »Bovec« je 3. decembra zapustila Palermo ter nato zaplula proti Benetkam, Trstu in Reki. Z Reke bo odplula okrog 28. decembra.

Da bi spodnji Kras ne ostal brez mlina

Okretičev mlin v Nabrežini, ki je do- brano znan vsem kmetom spodnjega Krasa, počiva že leto dni. Sedanja lastnica tega obrata je zadnji dan lanskega leta ukinila obratovanje in vrnila oblasten mlinosko dovoljenje. Pred 57. leti je podjetni in iznajdljivi obrtnik Martin Okretič, ki se je poprijel s kolarstvom, z delom svojih rok postavil mlinoske naprave in stroje, ki so bili v času prve svetovne vojne, ko je uporabljal lesni plin, po prvi svetovni vojni, ko je bila v Nabrežini raztegnjena električna mreža, so v mlino začeli uporabljati električno energijo. Okretičev mlin je imel v svojem obratu tudi stroj za pshanje jecmena in koruze, ki ga je lastnik sam izdelal. Ta stroj je bil svoječasno razstavljen na ljubljanskem velesajmu in tam tudi nagrajen. Pozneje si je mlinar pripravil valjni mlin za pridobivanje ajdove in koruzne moke. V mletev so kmetje vozili iz vsega spodnjega Krasa od Bazovice in Gropade, nadalje vse vasi okrog Komna od Pliskovice do Vojščice in Temnice.

Do nove državne razmejčitve je mletev dobro nesla. Dela je bilo v mlino pretek. Ko so pa zakolčili nove državne mejnice, je mlin izgubil dobro polovico svojih potrošnikov. Kar je ostalo kmetov na Tržškem, so ti le malo vozili v mletev, ker se je pridelček žita občutno zmanjšal zaradi skrdene obdelave zemlje. Nekateri kmetje,

Kultura in življenje

SMAREGLIEVA UMETNOST V JUGOSLAVIJI

Umetnost Antona Smareglie je vstala iz zopobe, v kateri tiči že predloga v glasbenem svetu. To se ni zgodilo v Italiji, kjer je Smareglie imel vrževni sinonim za smolo in nesrečo, ki so se doslej iz kateregakoli razloga lo-tile ljudi, ki so imeli opravka z njegovi glasbenimi stvaritvami. Anton Smareglia se je zmagoslavno vrnil v jugoslovanska operna gledališča. Začelo se je letos v Mariboru z njegovo Istrsko svatbo, ki je žela velik uspeh. Oktobra je velikega istrskega skladatelja proslavila reška Opera. Filip Smareglia, Antonov vnuk, ki se je glede tega pogajal z vodstvom opernega gledališča na Reki, je želel, da bi dali kakšno drugo mojtvostrno delo. Predvalado pa je mnenje, naj se tudi reško občinstvo seznanj najprej z Istrsko svatbo, ki je tudi iz folklornih razlogov bolj zanimiva kot ostala Smareglieva dela, čeprav jo na splošno uvrščajo v njegove manj pomembne stvaritve. Gleदानje upravnika reškega gledališča Vlada Oličiča je bilo pravilno. Predstava, s katero se je začela tudi nova operna sezona na Reki, je bila glasbeno, pevsko, igralno in scensko celo bolj pripravljena od vseh dosedanjih uprizoritve na raznih italijanskih odrih. To so uredniki reške »Paroname« Lucijanu Giuricinu potrdili sami Smareglievu sorodniki (hči Marija, brat vnuki Julij, Silvan in Filip), ki so iz Trsta prihitali v kvartersko kulturno središče in prisostvovali velikemu kulturnemu dogodku.

Mariborska Opera je Istrsko svatbo dala poleti v Ljubljani, Koprnu in Pu-lju, zdaj pa se že pripravljata na skorajšnje turnee v Sarajevu, Novi Sad, Osijek in Beograd. Reško gledališče bo v kratkem, in sicer še v decembru, prišlo s to opero na gostovanje v Opati-ko, kjer jo bodo ponovili tudi poleti, nakar jo bodo uprizorili v puljski areni in nato v Zagrebu.

Smaregliev glasbi je s tem na stečaj odprta pot v jugoslovanska operna gledališča. Zdjaj proučujejo možnost, da bi začeli študirati tudi druge Smareglieve manj znane opere. Na Reki imajo že partituro Flamskih slikarjev, ker se že stvarno bavijo z mislijo njihove uprizoritve. Tudi v Zagrebu

je Smareglievo ime med tistimi, ki jih bodo v doglednem času vključili v repertojski študij, in sicer verjetno z Okeano, ki velja za Smareglievo mojstrovino.

PEVCI LJUBLJANSKE OPERE SO NAVDUŠILI TRŽASKO OBČINSTVO

Glasbena Matica v Trstu je pretklo nedeljo priredila koncert operne glasbe, pri katerem so sodelovali znani solisti ljubljanske Operne sopran V. Bukovec, tenor M. Brajnik in bas L. Koršec ob spremljavi članov Društva glasbenikov opernosimfoničnih orkestrrov Slovenije. Dirigiral je D. Demetrič. Dvorana auditorija je bila polna. Smetana, Mozart, Čajkovski, Gotovac, Massenet, Puccini in Musorgskega so imena, ki jih običajno srečujemo na oglašnih deskah ljubljanskega opernega gledališča in ki nam zgornjo pričajo o razgledanosti slovenske operne publike. Tudi Tržavani so navdušenjem sledili izvajanja koncertnega sporeda. Značilno je, da so se najbolj navduševali ob izvajanju močne in globoke glasbe kakor ob Gotovčevem »Eru z omega sveta«, Massenetovem Don Kihotu in Borisu Godunovu (Musorgskega), kakor da bi v teh časih iskali opote v globlji in močnejši glasbi. O pevcih bi bila odveč vsaka naša beseda, ker jih je že davno priznala tudi mednarodna kritika po njihovih nastopih v znanjem svetu. Občinstvo je bilo prav tako hvalježno dirigentu in orkestru.

RAZSTAVA A. CERNIGOJA

Novo Gregorčičevo dvorano v ulici Geppa 9 so pod pokroviteljstvom Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Slovenske prosvetne zveze v Trstu odprli z razstavo tržškega slikarja A. Cernigoja. Cernigoj razstavlja 15 svojih najnovejših olj, kompozicij in pokrajini.

PRESEREN ZBLIUJE

Na vabilo Slovenskega akademskega kluba Jadrana se je pretklo soboto zbralo v Gregorčičevi dvorani v ulici Geppa veliko število Tržčanov raznih političnih nazorov, da bi poslušali predavanje dr. A. Slodnjaka o Presernu. Na željo kluba je predavatelj osvetlil poglede velikega pesnika na narodnost. Naglasil je, da so velika dela slovenskega pesnika nastala iz njegovega prepričanja, da je on popolnoma enakovreden vsakemu drugemu kulturnemu ustvarjalcu, čeprav pripada majhnemu narodu. Dvorana je bila nabitna polna.

NAJVEČ CASOPISOV V EVROPI

Celotna naklada vseh dnevnikov na svetu znaša 217 milijonov izvodov. Evropa ima najvišjo naklado, in sicer 92 milijonov izvodov. Med posameznimi državami pa prednjačijo Združene ameriške države s 55 milijoni izvodov. V Italiji izhaja okrog 5000 dnevnikov in revij. Samih dnevnikov je nekaj nad 100. (L'Echo della Stampa).

POPRAVEK. V naš uvodnik v zadnji številki »Gospodarstva« (s iz ko-že ne moremo) so se prikradli nekateri pogrški, ki so gotovo motili bralca. Tretji stavek v drugem odstavku se mora glasniti: »Čeprav je treba izjave razpravnikov in diplomatov razlagati »cum grano salis«, vemo, da ni po rešitvi tržškega vprašanja prišlo do nikakršnega dogodka na mednarodnem pozorišču (ne tr žišču), ki bi bili po letu 1954 povzročili vidno trenje med Rimom in Beogradom.

Predzadnji odstavek se v članku mora začeti takole: »Ne zavračajte sodelovanja našega človeka, ki hoče delati v tovarnah in javnih uradih (občinskih, pokrajinskih in državnih), v javnih strokovnih ustanovah, v davčnih komisijah, v javni upravi sploh ter v vodstvu šolskih in kulturnih ustanov, kakor na radiu. Poskrbite, da bo lahko naša mladina, ko zapuščala šole, našla kruh na domači zemlji, ki ne more rediti toliko priseljnega ljudstva iz drugih krajev.»

Moja pot v Rajbely

II. Kakor pred odhodom iz Trbiža tako sem šel tudi po prihodu v Rajbely najprej v »informatično pisarno«, to je v bar. Nisem seveda našel tam vsega gradiva, ali nekje je treba pač začetni in začetek je bil dober. V baru je bilo precej živahnog, natakarske so imele vse polno dela z ekspresno kavo in naliva-nem osmink vina. Skupina gostov na njihovi desni strani pod »bankom«, očividno rudarji, je govorila normalno, bolj tiho; mešana družba na levi strani pa glasno, da ne rečem kričavo. Ste že uganili: prvi so bili Slovenci, drugi pa Italijani in Furlani in tako so tudi natakarske govorile z njimi, na desno po slovensko, na levo po italijansko. Notranjost bara in sploh vsega gostilniškega podjetja je istem hišnem poslojku: dva bara, jedilna dvorana in prodajalnica mešanega blaga, vse skupa ni je napravilo zelo ugoden vtis. Tako tudi kraj sam, kolikor sem ga mogel videti ponoči, v sredini bolj podobnem mestu, kakor vasi z velikimi in visokimi hišami ter izvrstno električno razsvetljavo. Sedel sem sam pri mizi, gledal in poslušal, da se privadim zame popolnoma novemu okolju. Čez kakih 10 minut se mi približa edini, ki je ostal od omenjene slovenske skupine rudarjev. Nekoliko v zadregi me vpraša: »Saj ste Slovenec, kajne, slišal sem vas, da ste govorili slovenski z natakarsko.« — »Da, da, me zelo veseli, da ste me prišli pozdraviti, ker sem tukaj popolnoma tu. Prisrdeite prosim, se bova kaj pomenila.«

Tako se je začel pogovor, kakor da bi bila že od nekad prijatelja. Vse okoli mene se je kakor v pravljici nenadoma spremenilo in počutil sem se tako ugodno, kakor da bi bil tam doma. Naročil sem pijačo za oba, toda prehitel me je in sam plačal. Taki so naši ljudje, rajši dajo, kot da bi vzeli v dar. Mene je zelo zanimalo vprašanje, nekoga rova, o katerem so mi govorili že v Trbižu. Po tem rovu, tako pripovedujo, se lahko pride iz Rajblja na vzhodno stran Predila v Jugoslavijo. V Trbižu sem vzel to sicer na znanje, vendar pa nisem bil o tem prepričan. Moj novi prijatelj - rudar, doma iz Loga (ital. Breto), kjer ima tudi svoje družino, medtem ko on sam med tednom prenočuje v veliki kasarni, kakor imenujejo skupno prenočišče rudarjev, ki nimajo v Rajblju svojega bivališča, mi je potrdil, da zares obstoj tak rov, katerega pa smejo uporabljati samo v rudniku zaposleni rudarji. Predor gre iz notranjosti rudnika do Loga onstran, to je vzhodno

od Predelskega prelaza v Jugoslavijo. Predor je dolg, ako gre naravnost, približno 7 km in veže dolino Žiljice, ki se steka v Žiljo (in ta v Dravo), z dolino Koritnice, ki teče v Sočo. Ta podzemljenska pot za rudarje je še iz avstrijskih časov in je bila gotovo napravljena zaradi tega, ker so bili rudarji večinoma iz Loga (Spodnji, Srednji in Zgornji Log). Kakih dvajset km dolga soteska Žiljice je namreč zelo slabo obljudena; je severno od rajbelskega rudnika, na sredi med njim in Trbižem je nekoliko večja naselbina Mrzla voda (Rio Freddo). Iz Mrzle vode se vzpenja staroznan pot na Višarje, po kateri so hodili nekdanj romarji iz Soške doline na Sv. goro. Se marsikaj mi je povedal prijatelj iz Loga, obljubil mi je tudi, da pripelje po večerji svojega tovariša, »ako ne bo pijan, je pripomnil oprežno, sicer sem pa tudi jaz malo v rožcah.« Po večerji sem se vrnil iz obedovalnice zopet v bar in precej dolgo čakal. Sled-njič se je pojavil, vendar sam z naribtnikom, njegove »rožce« pa so se že toliko razcvetele, da me ni niti zapazil. Odpravil se je gotovo na pot, ker mi je že prej povedal, da ga jutri ne bo, ker odpotuje domov v Log. Nisem ga hotel nadlegovati in odpravil sem se spat in spal sem krasno: krožil sem od pete zjutraj do desete večer, lepa in mehka postelja in gorski zrak, 900 metrov nad morjem sta mi dobro dela.

Ko sem zjutraj vstal in na oknu prvič zagledal Rajbelj podnevi, se mi je zdelo, kakor da gledam Idrijo, ne danes, ki je ne poznam, ampak Idrijo po prvi svetovni vojni. Prav tako nizke staromodne hišice z visokimi konicastimi strehami, pokritimi z deščicami, iz katerih gledajo zvedavo v svet okenca podstrešnih sob, strehe višje kot priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadstropij visoke stanovanjske hiše in solidna poslopja za rudniške urade, delavnice in skladišča. Kakor Idrija je tudi Rajbelj obkoljen s hribi, le da so ti okoli Rajblja visoke alpske gore, ki ga tesneje oklepajo kot hribi Idrijo. Razlika med obema rudnikoma je tudi v tem, da je idrijski takorekoč neviden, ker je skrit pod priitlice in majhna vrata in okenca, kakor v pravljicah. So pa tudi moderne, do pet nadst

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

V zadnjem tednu so italijanski proizvajalci začeli pripravljati za praznike in gospodinje so že začele z naročili v trgovinah. Vse kaže, da bo leto prodaja piščancev kar nadpovprečna kljub nedavnim neprijetnim vestem. Zato je na trgu s perutnino živahno in cene so čvrste. Povpraševanje je živo tudi po govejem mesu. Sploh gre glavna živilna dobra od rok: voli za zakol so zdaj 5000 lir dražji od prejšnjega teden. Prazniki vplivajo tudi na cene vina, ki se počasi dvigajo. Na trgu z gradivom se kupčije odvijajo počasneje kakor v prejšnjih mesecih. Na trgu s kmetijskimi pridelki je napredovala cena koruze; krma nadzaduje, vendar je zanimanje za dobro slamo precej živo. Povpraševanje po olju ni veliko, cene so ostale neizpremenjene. Na trg je prispelo prvo letosnje olje. Cene so približno enake lanskim.

PERUTNINA IN JAJCA

VARESE. Cene veljajo za kg, davki nevracunani; živi krajevni piščanci c. 1.750-2.000, izbrani 60-70, drugovrstni 500-600, prvovrstni piščanci iz umetnih valjic 390-440, zaklani prve izbire 430-500, piščanci z dvočrtno 500-1000, zaklani iz valjic 430-500, drugovrstni 380 do 410, žive domače kokoši 500-550, zaklani 700-800, žive pegatke 830-860, zaklani 990-1100, prvovrstni zaklani golubi 1000-1100, drugovrstni 800-950, zaklani pure 700-800, živi purani 540-580, zaklani 500-560, živi zajci 410-450, zaklani s kožo 520-600, zaklani brez kože 530-640; prvovrstna sveža jajca 25-27, druge vrstna 23-26, druga 22-24, tretja 21-23.

ZELJAVNA IN SADIJE

MILAN. Cene veljajo na debelo, v lirah za kg; suhi česen 120-180, kuhana pesa 48-72, navadna pesa 36-60, rdeča prdica 31-125, kartofi Riviera 40-70, iz Sardinije 28-45, korenje kraj. prod. 36-60, od drugod 42-72, kartofolje 30-48, zelje 24-42, cikorkija Katalonija 31-50, repa 36-72, čebula kraj. prod. 42-60, od drugod 30-45, olupljene čebulice 80-110, rožmarin in žajbelj 150-200, koromac II. 30-54, III. 14-24, cikorkija s korenino 31 do 63, rdeča iz Verone 96-180, Trcaudero 125-225, krompir Bintinie iz tir 38-48, Majestic 35-38, okrogel krompir Bellino 28-30, grenka rdečica 48-60, navadna zelena 36-84, iz Verone 72-150, špinaca 50-75, buče 25-50; jagi Romagnana 66-96, jabolka abondanza 30-48, merkantilna 30-60, Deliciosa ekstra II 14 do 144, I. 84-108, merkantilna 48-84, Imperatore 48-72, Jonathan 72-108, Renet 108-132, merkantilne hruške 36-48, Kaiser ekstra 138-168, Volpine 36-60, belo namizno grozdje Italija 156-264, Verdea 84-156, rumene pomaranče 45-96, taroki 108-130, merkantilne 84-108, prvovrstne limone 108-138, mandarane Paterno ekstra 102-180, merkantilne 48-78; suho sadje: ananas 600-800, praženi zemeljski lešniki 260-300, datelji iz Tunizije 300-450, smokve z mandeljni 150 do 220, v venci 90-100, mandeljni iz lupino 200-220, lešniki 270-310, orehi iz Sorrenta 340-360, suho grozdje s Pantellerie 230-350, sultanina 280-300.

GRADIVO

MILAN. Polne opeke tipa Milan 6x 11x23 cm 10-11.000 lir 1000 kosov, navadne polne opeke 575x10,5x22 cm 9000 do 9800, votlaki 8x12x24 cm 13-14.000, votlaki 4,5x15x30 cm 14-15.000, opeka za kritje železja 5x10x20 cm 12-14.000, streljni marsejskega tipa 13% na kv. meter 33-36.000, kv. meter, zlebasti streljni 42 cm 29-31.000; gašeno apno 760-830 lir stot (v papirnatih vrečah), močno gašeno apno 540-630, belo apno v kosih 630-730, cement 680 1030-1070, stot v razsutem stanju 820-845, zidarski mavec 750-820, industrijski mavec 600-700, pesek in gramoz 800-950 lir kub. meter, prečiščen 950-1050, podvodni gramoz 550-650, pesek iz Ticina 1250-1350 lir kub. meter.

PAPIR IN LEPENKA

TURIN. Navaden satiniran tiskarski papir 16.500-18.000 lir stot, srednje vrste 17.500-21.000, pisarniški papir navaden 17-18.500, srednje vrste 20.500-22.000, finišni 25.500-27.500, trikrat klejen 27.000 do 29.500, za registre 21.500-23.500, finišni 25.500-27.000, pisemski papir srednje izbire 24.500-26.500, finišni 29.000 do 31.000, izbrani 35.500-38.000, veline za kopolje 42-44.000, risarski papir 49-52.200, Solox 28-29.300, kromiran 28-28.800, pergamini beli 40 g in več 23.500-25.000, serberne barve 30 g in več 34.500-36.500, 40-60 g 31-32.500, velina za embalžo 20-22 g 25-26.500, bela velina 29-31.000; bel kartončin navaden 20.500-23.500, finišni 30.500-33.000, tipa Bristol 34.500 do 39.500, patiniran 37.500-39.500; siv navaden karton 8500-9500, svetel 8500 do 9500, lepenka triplex (bela) navadna

13.500-15.000, srednje vrste 14.500-16.500, fina 18-20.000 lir stot.

KOSTANJEV LES

VELLETRI. Koli 2,80 m dolgi 110-120 lir kos, kolikiči za trte 2,10 m dolgi 4 cm debeli 40 lir kos, 3 m dolgi 300 do 350 lir, koli za plot 2 m dolgi 115-130 lir, tramovi 2 m dolgi 205-220, 2,50 m dolgi 225-265, 3 m dolgi 280-300, tramovi za streho 18-22.000 po dolžini in debelini, doge in krajsja debla suso španija 0,85/0,95/1,05/1,15 m 5000-5200, do 142 m za sode 125-135 lir kos, rezan les 36-42 let starih kostanjev 14 m dolžine, 40-80 mm 23-26.000 lir kub. meter; drogovci za električno napeljavo in siterne uporabe 6,50-13 m 2000-2500 lir kos; kostanjeva drva za kurjavo 480-500 lir stot.

ZITARICE

LODI. Cene veljajo za stop blaga od grostisa, davki nevracunani; mehka domača pšenica 7050-7300, merkantilna 6850-6900, trda domača pšenica 8900 do 9100, merkantilna 8900-9200, domača koruza 4700-4900, boljše vrste 4300-4450, dobra merkantile 3700-3850, uvožena koruza 4200-4250, neolučen riž Arborio 7600-9000, Vialone 8800-9100, Carnaroli 8000-8600, R. B. 8000-8900, Rizzotto 7500 do 8100, Roncarolo 6700-6800, Maratelli 7500-7800, olučen riž Arborio 15-16.000, Vialone 16-17.000, Carnaroli 15.100-15.800, R. B. 14.300-14.900, Rizzotto 13.300-13.700, Maratelli 12.900-13.900; uvožen ječmen 4100-4200, domači 4500-5600, uvožen 4650-4700, domači 4500-5500, uvožena 3550-3700, uvoženo proso 3950-4050; pšenična moka tipa »00« 8700-8900, krušna moka tipa »0« 8400-8600, tipa »1« 8000 do 8100, tipa »2« 7600-7800, moka za testenine tipa »0« 9100-9300, otrobi tipa »0« 11.500-11.660, tipa »1« 11.050-11.150, koruzna moka 5400-5500, izbrana 5100 do 5200, domača 4850-4900, riževo pleve 2350-2450 lir stot.

ZIVINA ZA REJO IN ZAKOL

LODI. Cene veljajo za kg žive teže, prometni davek in trošarina nevracunana, fco hlev; prvovrstni voli za zakol 335-380, II. 295-335, III. 280-300, debele krave za zakol I. 270-315, II. 190 do 250, III. 180-210; biki za zakol I. 350 do 380, II. 290-330, III. 280-315; junci in junice I. 280-330, II. 260-270, III. 240 do 255; teleta I. 530-540, II. 450-485, III. 360-440; voli za vprego 340-360.000 lir par, junci do 1 leta stari 70-85.000 lir par, kравe mlekarike 120-140.000 lir par, prvence 140-180.000 lir par, junice za vprego 90-150.000 lir par, teleta za vprego 30-80.000 lir par, biki za plemo 150-200.000 lir par; žrebeta do 6 mesecev stara 50-90.000, čez 1 leto stari 100 do 110.000, žrebeta za zakol 35-38.000, konji za vprego čez 3 leta stari 150 do 170.000, kobile za rejo 4-8 let stari 160 do 200.000; meži čez leto stari 70 do 110.000, osli 50-60.000, konji in meži za zakol I. 200-230, II. 160-190, III. 150-160 lir kg; neodstavljeni prašči

do 15 kg 260-280 lir kg, do 25 kg 260-290, svinje za plemo 630-680, suhi prašči 40-50 kg teži 280-295, 50-80 kg 270-290, 80-100 kg 270-290, debeli prašči 130-150 kg 280-285, 150-180 kg 290-292, čez 180 kg teži 275-280; ovce debele 170-200, suhe 160-170, jagnjeta in kozlički 410-440 lir kg.

MLEČNI IZDELKI

MILAN. Cene veljajo za kg blaga f.c.o. sirarica; prvovrstno krajno maslo iz smetane krajno proizvedeno 670 lir kg, od drugod 650, iz centrifuge 720; sir grana tipičen proizvod, 1958 8400-8800, proizvod, 1959 750-800, krajinski pridelki svež 460-470, postan 480-500, sbrinz svež 470-490, postan 550-580, emmental svež 520-540, postan 580-600, provolone svež 520-550, postan 560-580, gorgonzola svež 310-330, postan 530-540, italico svež 400 do 430, postan 460-490, taleggio in quattro stiro svež 340-380, postan 450-490, crescenza svež 290-300, postan 380-400, štrakin iz Brescie 300-320 lir kg.

KONSERVIRANA ZIVILA

PIACENZA. Dvakrat koncentrirana paradiznikova meza v skatlah po 5 ali 10 kg 160-170 lir kg, v skatlah po ½ kg 180-190, trikrat koncentrirana paradiznikova meza v skatlah po 5-10 kg 175 do 180 lir kg, v skatlah po ½ kg 190 do 200, v tubah po 200 g 45-50 lir tuba, olupljeni paradizniki v skatlah po 1200 g 120-130 lir skatla, v skatlah po ½ kg 80-90 lir skatla, fižol v skatlah po ½ kg 190-200, čebulice v kislu 210-230, španška tunina 850-900 lir kg, domačega ulova 720-740, afriška tunina v prvovrstnem olju 650, skuše 575-600, sardine v olju v skatlah po 200 g (Maroko) 75 do 80, portugalske 88-95 lir skatla.

VINO

MILAN. Cene za vino novega pridelka veljajo za stop/stot f.c.o. skladišče v Milanu: rdeče piemontsko 10-11 stop, 510-550, 11-12 stop, 550-590, Barbera 12 do 13 stop, 620-670, moškati 11-11,80 stop, 510 stop, Oltrepò pavese 10-11 stop, 510-550, moškati 8800-9300, mantovano rdeče 9-10 stop, 480-510, Valpolicella - Bardolino 10-15-11-5 stop, 580-610, Soave belo 11-11,5 stop, 640-680, Raboso 10-11 stop, 510-550, reggiano 10-11 stop, 520-540, filtriran rdeče 11-12 stop, 8000-8500, Modenese 10-11 stop, 520-540, emiljsko rdeče 11-12 stop, 590-630, belo vino Romagna 9-10 stop, 530-550, rdeče 9-10 stop, 520-540, Chianti klasični 12-13 stop, 370-470, toskanska steklenica, arneto belo 10-11 stop, 515-535, rdeče Marke 545-565, Barlettano ekstra 14-15 stop, 590-610, Sansevero belo 10-15-11,5 stop, 570-600, Corato rdeče 10-15-12 stop, 600-640, Tarrato 13-14 stop, 610-640, Squinzano 13-14 stop, 580-600, Brindisi 10-10,300 lir stot, Barletta 10-300-10-500 lir stot, Rionero, Barile 10-15-12 stop, 670-730, Milazzo 11 do 12 stop, 580-610, bel most 18-20 stop, Babo 310-330, belo sardijsko vino 11,5 do 12,5 stop, 580-600, rdeče 12,5-13,5 stop, 580-600 lir stop/stot.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	CHICAGO	NEW YORK	LONDON	SANTOS
Pšenica (stot. dol. za bušel)	14.10.60	26.11.60	7.12.60	195.1/2
Koruza (stot. dol. za bušel)	108.—	108.—	105.7/8	195.1/2
Baker (stot. dol. za funt)	30.—	32.—	30.—	108.—
Cin (stot. dol. za funt)	103.37	103.30	102.25	108.—
Svinec (stot. dol. za funt)	12.—	12.—	11.80	103.—
Cink (stot. dol. za funt)	13.—	13.—	13.—	26.—
Aluminij (stot. dol. za funt)	26.—	26.—	26.—	74.—
Nikelj (stot. dol. za funt)	74.—	74.—	74.—	32.15
Bombaž (stot. dol. za funt)	32.15	32.20	32.30	208.—
Zivo srebro (dol. za steklenico)	208.—	208.—	208.—	36.90
Kava »Santos 4« (stot. dol. za funt)	36.90	36.25	36.—	222.—
Baker (funt. šter. za d. tono)	222.—	228.7/8	234.1/2	810.1/2
Cin (funt šter. za d. tono)	810.1/2	801.1/2	798.—	87.7/8
Cink (funt šter. za d. tono)	87.7/8	88.1/2	86.7/8	86.1/2
Svinec (funt šter. za d. tono)	86.1/2	87.2/8	86.1/2	
Kava »Santos D« (kruzejrov za 10 kg)	607.—	607.—	607.—	

Na mednarodnem trgu z volno je bilo v tednu do 2. decembra precej živahno. Cene so čvrste, vendar je opaziti, da potrošnja volne počasi nazaduje, in sicer zaradi čedalje večje potrošnje umetnih vlakn. Cena bombaža se je v New Yorku ustavila, juta pa se je v Londonu še nekoliko pridobila na ceni. V New Yorku je cena kave ostala neizpremenjena, prav tako je ostala čvrsta cena kakava, sladkor pa je nazadnje tako v New Yorku kakor tudi v Londonu. Cena pšenice se je v Chicagu utrdila. V Londonu je cena bakra napredovala, in sicer zaradi vesti o novih stankah v čilskih rudnikih. Cena cina je ostala neizpremenjena. Kavčuk je nazadovol na vseh mednarodnih trgih.

ZITARICE

V Chicagu je cena pšenice v tednu do 2. decembra nazadovala od 202 5/8 na 202 3/8 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v decembru. Cena koruze je napredovala od 102 1/2 na 103 1/2 stotinke dolarja za bušel pod istimi pogoji.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cena sladkorja je v New Yorku ostala neizpremenjena pri 3,25 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Sklep Mednarodnega sveta za sladkor, ki se je te dni sestal v Mehiki, da se izvoini kontingent zniža na 85%, ni imel posebnega vpliva na tržišče, in sicer zaradi dovoljenj, ki ga je prejel Kuba, da sme v letu 1961 prodati na mednarodnem trgu tudi vse sladkor, ki bi ga ne mogla izvoziti v ZDA. Kava v pogodbi »M« je v New Yorku za malenkost napredovala, in sicer od 42,75 na 42,78 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru. Kakao je v New Yorku za malenkost napredoval, in sicer od 24,32 na 24,53 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru.

VLAKNA

Cena bombaža je ostala v New Yorku neizpremenjena pri 32,30 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. V začetku sezone je izvoz bombaža dosegel zadovoljivo višino 1,139,833 bal. Volna vrste suint je v Londonu popustila od 112 na 108,5 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi, dolarjev.

V Londonu je vrsta 64's B nazadovala od 91 1/4 na 89 penijev za funt proti izročitvi v decembru. Tudi v Roubaixu je cena popustila, in sicer od 12 na 11,90 franka za kg. V Londonu je cena jute nazadovala od 197 na 195 funtov šterlingov za tono (vrsta mill first).

KAVČUK

V Londonu je vrsta RSS nazadovala od 25 1/4 - 25 3/8 na 24 5/8 - 24 3/4 penija za funt proti takojšnji izročitvi. V New Yorku je nazadovala od 29,35 na 28,59 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v januarju. Na Malaji je na zalogi ogromna količina naravnega kavčuka. Avtomobilska industrija v ZDA preživlja težke čase, poleg tega pa se umetni kavčuk čedalje bolj uveljavlja.

KOVINE

Londonski trg je v tednu do 2. decembra zabeležil naslednje kotacije: baker 232 1/2 (prejšnji teden 228 3/4) funta šterlinga za tono (1016 kg); cin 799 1/2 (prejšnji teden 801); svinec 66 1/4 (prejšnji teden 67); cink 86 1/2 (prejšnji teden 87) funta šterlinga za tono. V New Yorku je baker notiral 28,30 (prejšnji teden 27,95) stotinke dolarja za funt, svinec 12, cink St. Louis 13, aluminij v ingotih 28, antimon Laredo 29,50; lito železo 66,41 dolarja za tono, Buffala 66,50, staro železo povprečen tečaj 28,50 (prejšnji teden 28,17), živo srebro v jeklenkah po 76 funtov 209-212 dolarjev jeklenka.

VELIK NEMSKI PRIMANJKLJAJ NASPROTI AMERIKI

Zahodnonemški industrijski inštitut poroča, da je primanjkljaj Zah. Nemčije nasproti Združenim ameriškim državam v prvih devetih mesecih letošnjega leta znašal 377,855,138 dolarjev, medtem ko je bila zahodnonemška trgovina z Ameriko v prvih devetih mesecih lanskega leta aktivna za 139,147,410 dolarjev. Uvoz iz Amerike v Zah. Nemčijo je v tem času narasel za 33%, in sicer od 773,803,810 dolarjev v prvih devetih mesecih leta 1959 na 1 milijardo 28,569,660 dolarjev v prvih devetih mesecih leta 1960. Izvoz iz Zah. Nemčije v Ameriko se je povečal samo za 2%, in sicer od 624,713,806 na 694,999,526 dolarjev.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Kaj bomo letos dodajali živini

POMANJKANJE RUDNINSKIH SNOVI IN VITAMINOV PRI DOMAČIH ZIVALIH

Našo živino ne smemo hraniti z enoličnimi krmili, zlasti ne sme v krmil primanjkovati rudninskih soli in vitaminov, ker bi to sčasoma škodljivo vplivalo na zdravje živali. Pomniti moramo, da krava, ki daje dnevno 20 litrov mleka, izloči iz organizma približno 160 gramov predvsem apnenih in fosfatnih soli. Zaradi stalnega pomanjkanja natrija, apna, fosforne kisline in vitaminov nastajajo pri mladih živalih motnje v razvoju (rahitis, kostolomnica, livazost), pri odraslih živalih, posebno kravam in kozah pa jalovost, težki porodi, mrtvoudnost pred in po porodu, kostolomnica, požrešnost po tujih neprebravnih predmetih, presihanje mleka in druge bolezni. Poleg natrija, kalcija in fosfora rabi telo še majhne količine železa, joda, magnezija, žvepla, kobalta in drugih prvov.

Pomanjkanje rudnin v krmilih pride najboljšo do izraza v sušnih letih, ko so zelena in sušena krmila revna na kalcij in fosfor. Zivorejca na našem Krasu je v tem pogledu večkrat prizadela in ji moramo v sušnih letih nuditi pomoč z dodatki apnenih soli in fosfatov (krmilno apno, kostno moko, fosforno kislino). Ko bomo letos pozimi pričeli krmiliti živino izključno s senom, bodimo previdni ter dodajmo živini v majhnih obrokih prej navedene snovi, da nam pozneje ne zbolijo. Letosnje seno je namreč crastlo v suši. Mnogo rudninskih snovi, ki jih po potrebi živina, vsebujejo vse vrste detel in zlasti še lucerna. Pokladanje sveže ali suhe detelje je pa za krave molznice najraj zdravstvena potreba. Vsa živalska obolenja, pri katerih se pojavijo motnje v živalskem telesu zaradi pomanjkanja življenjsko potrebnih snovi, imenujemo presnovne bolezni. Življenjsko potrebne snovi so rudninske soli, vitamini, hormoni, biokajovine, sladkorji, škrob in maščobe.

Konji, ovce in govedo potrebujejo

večkrat dodatke živalske ali kuhinjske soli v majhnih dozah. Svinje in perutnina tega navadno ne potrebujejo in jim tudi ne smemo podajati preveč slanih krmil in pomij. Preobilica soli v krmu bi pri prašičih povzročila črevesni katar in vnetje ledvic.

PREMALO APNA V KRASKI KRMILNI

Paški in travniki, ki smo jih gojili z umetnimi gnojili ali s hlevskim gnojem, dajo običajno poleg večjega donosa krmil, tudi zadostno količino rudninskih soli v krmu. V sušnih letih pa trave ne morejo vpiti rudnin, zlasti apna v zadostni množini in takrat moramo nuditi živini dodatna mineralna krmila, če hočemo preprečiti kostolomnico, zasile zažolte ali pogine. Kraška krma običajno vsebuje premalo apna, ker ga deževje izpere v notranjost. Zaradi tega marsikje na Krasu opazimo že odrasle junčke ali junicke s krivimi nogami (kostolomnica). Če bomo takim junčkom ali junčkom pričeli dnevno dajati po dve žlici ali več rbežga olja, bomo v kratkem opazili, da se bodo noge naravnale.

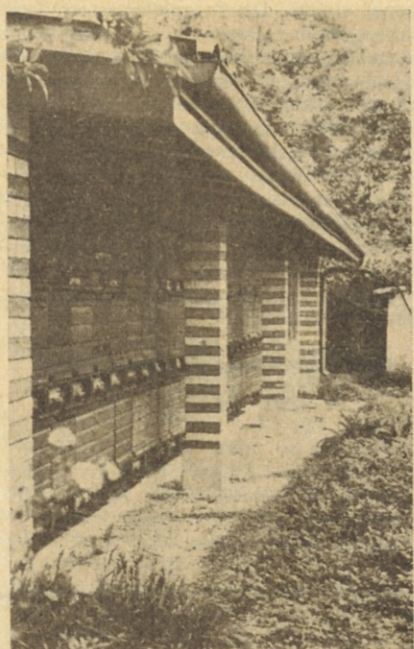
PROTI POMANJKANJU VITAMINOV

Za pravilno presnovo je potrebno dovajati živalskemu telesu krmilo, ki vsebuje poleg rudnin tudi življenjsko važne vitamine ali vsaj provitamene, ki urejajo živalsko presnovo. V zimskem času pokladajmo naši živini po krmiljenju s senom tudi nekaj zrezane pese, zrezano repo ali koruzje.

Pomanjkanje vitaminov v krmni povzroča hiranja in pa obolenja, ki jih ne trebuje živina, vsebujejo vse vrste detel in zlasti še lucerna. Pokladanje sveže ali suhe detelje je pa za krave molznice najraj zdravstvena potreba. Vsa živalska obolenja, pri katerih se pojavijo motnje v živalskem telesu zaradi pomanjkanja življenjsko potrebnih snovi, imenujemo presnovne bolezni. Življenjsko potrebne snovi so rudninske soli, vitamini, hormoni, biokajovine, sladkorji, škrob in maščobe.

Čebele samo koristne sadju in trfi

Čebelarji grozi v zadnjih letih nov sovražnik, in sicer razna škropiva in razkuževalna sredstva, ki jih sadjarji ponekod pridno uporabljajo proti sadnemu mrčesu. V zvezi s tem je treba poudariti, da je pogostokrat nepoučeni sadjarji škropijo sadno dreve, kakor hitro se to razveže. S tem na eni strani kvarijo drevo, na drugi pa uničijo čebele, ki obletavajo cvet. In vseh vsega pridejo te ob škropilo, kajti škropljenje v tem času je brezplodno. Mrčes se zajeda v star cvet, ki ga čebele več ne obletata. Zato morajo sadjarji počakati, da cvet je zastari, in šele potem naj škropijo.

Čebelnjak J. Svare pri Sv. Ivanu

pijo. Tako bo škropljenje res učinkovito, hkrati pa ne bo povzročalo hude krvi čebelarjem. Da čebele opravljajo na sadnem drevu koristno in nepogrešljivo delo, je dobro znano. Zato je pričakovati, če že ne kakor v Ameriki, kjer sadjarji celo plačajo čebelarjem določeno vsoto, da ti pripeljejo svoje panje v sadovnjak, da bodo sadjarji v naprej pazili na čebele v sadovnjaku.

Včasih čujemo, da se vinogradniki hudejo nad čebelarji, češ da jim te objedajo jagode in s tem povzročajo obšutno škodo. Glede tega se je že dosti pisalo in strokovnjaki so z raznimi poskusi dokazali, da čebele ne delajo škode na grozdju. Res je, da se čebele ustavljajo na grozdju in res je tudi, da srkajo most iz jagod, toda le iz najčistih jagod. Grozdju v resnici škodujejo koši in vrabci, ki načenjajo jagode, čebele pa le koristijo, ker izsušijo načete jagode, da ne kvarijo zdravih. Strokovnjaki so to dokazali tako, da so zdrav grozd postavili v sestradan panj in ga tam pustili. Nobena jagoda na grozdju ni bila načeta. Ko so čez nekaj dni odprli panj, so bile nekatere čebele že poginile od gladi,